

DÉLBÁCSKA

VI. ÉVFOLYAM
87Szerkesztőség: Templomudvar 2. szám
Kiadóhivatal: Péter király-u. 30. szám
Sürgőnycim: Délbácska. Telefon 137 sz.NOVISAD, 1925 ÁPRILIS HÓ 12
VASÁRNAPElőfizetési árak helyben és vidéken:
Egy óra 35 dinár, három óra 105 dinár,
félévre 210 dinár, egész évre 420 dinár.Egyes szám ára:
2 Dinár

És harmadnapra halottaiból feltámad

A hódítók nevei fakón és elfeledetten hevernek a vér és arany történelmének lapjain; a pompázó függőkertek azóta csak egy leheletnyi por; rabszolgák alázata és hatalmasok gögje a semmi emléke csak; a két évezred rohanó léptekkel gázolt át mindenben, s ott ahol tudomány és technika kétségben hagyott minden kérdést és sötétségben minden problémát, ott Krisztus igazsága világít mint egyetlen gigászi fátyla, mely fényt áraszt multa és jövőre egyaránt. A hatalom és tudomány, melyet mint két ócska és elnyűtt köpenyeg, felváltva hord az emberiség, egyetlen igazsággal sem tudták megajándékozni azokat, akik a krisztusi ideálokat elhagyva reménytelenül keresték az élet értelmét. S amikor a sziklasír harmadnapra kinyílt, hogy a szeretet élete bevonuljon az örökkévalóságba, akkor a szenvedő emberiségnek először kellett tudnia, hogy csak a szeretet válthatja meg a világot. Hogy csak egy igazság van, a szeretet igazsága, s minden, ami azon innét van és ami azon túl van, csak por és hamu. És hogy hiába a sziklasír, a vaspáncél és a vérrel festett dárdák őrtálló erdeje. Hiába a tonnányi kövek sulya és az örök figyelme. Hiába a halál is, az igazi életen egyetlen törvény uralkodik, a szeretet törvénye. A szeretet, amellyel Isten a bethlehemi jászóknál ajándékozta meg az elfáradt emberiséget. A szeretet, amelyet születése percében Heródesnek gyilkos indulatával fogadott és a Golgotha trónjára ültetett a törpe kor. A szeretet igazságának törvényhozója töviskoronát kapott akkor, amikor minden méltatlan homlok felett aranykorona ékeskedett. Őt gunnyal illették, amikor a percek uralkodóit a klasszikusok költészetének remekeivel köszöntötték, az ő ruháit megtépedesték akkor, amikor mások selyempalástban takargatták büneik házát, testüket. És meg kellett halnia annak, aki Isten parancsának volt kinyilatkoztatója, mondván, hogy egyetlen törvény van: Szeresd felebarátodat, mint te magadat... Meghalt, hogy harmadnapra feltámadjon halottaiból, s e csodával örök időkre hirdesse a szeretet erejét és igazságát minden más, emberek csinálta törékeny igazság felett, biztató reménységül hagyva hátra e hit nagyszerű örökségét mindazoknak, akiknek élete szenvedés, megaláztatás, köny és fájdalom a siralmak völgyében. Két évezred távolán világít keresztül az ő igazsága, s ma embermilliók végtelen sokaságának reménykedése és bizakodása a sziklasírból feltámadó Krisztus, akit megdicsőítették örök hite a szeretetben. A beteg és elfáradt kor, amely roskad büneinek irtózatossága alatt, remegve, fáradt kiábrándultsággal és a maga vélt igazságaitól elizonyodva keresi az utat vissza Krisztushoz és az ő egyetlen és örökkévaló igazságához, a szeretethez. Európában még nem égetek le a szuronyerdők, de ma végtelen processziókban vándorolnak a milliók az ő emléke elé, s ezen a napon ez a kontinens százszorosán fogja várni a csodát, amely elhengergeti a sziklát önnön lelkének sírja elől. A feltámadás boldog és hitet hirdető ünnepén a harangok ércszavában messze csengő erővel fog felszárnyalni a vágy, harsogván a megszentelt szókat: Krisztus... szeretet... És az ég végtelen kékjére millió és millió tekintet fog felröppenni, elvívén Néki a szenvedők üzenetét, mondván: Hiszünk Te benned, aki a szeretet törvényét és a feltámadás ígérését adtad a szenvedő világnak. A feltámadás ünnepén az ő em-

léke elé roskad ez a világ, amely öngyilkos kézzel fosztotta meg magát minden igazi ékességétől és szomjas ajakkal milliók fogják suttogni: Krisztus, a világ világossága vagy, aki fényt gyújtottál gyenge értelmünkben, megmutatván tévelygő életünk egyetlen

igaz és örökké élő törvényét, amely átör lánzsafalon, sziklabörtönön és gyűlölködésen, amely egyetlenül tud győzedelmeskedni a halál felett. Szeret, a világ világossága vagy, amely Isten képére és hasonlatosságára formálód az erendőd bűnben megfertőzött emberi lelket. Légy törvény és uralkodj az idők végtelenje felett. (cs. g.)

Herriot megbukott

A francia szenátus 22 szavazattöbbséggel bizalmatlanságot szavazott a miniszterelnöknek

Páris. A francia szenátus tegnapi ülésén Marshal szenátor éles bírálat alá vette a kormány pénzügyi politikáját, amely igen súlyos helyzetbe hozta az országot. Herriot miniszterelnök azonnal válaszlát a támadásra és kijelentette, hogy kormánya nagyon súlyos időben vette át Poincaré örökét és a mostani pénzügyi helyzet csak Poincaré politikájának a természetes következménye. Kormánya azonban mindent megtesz, hogy liquidálja a mai helyzetet.

Még Poincaré is felszólalt, utána pedig 156 szavazattal 132 ellenében elvetette a szenátus a kormány napirendi indítványát. A szenátus így 22 szavazattöbbséggel bizalmatlanságot szavazott a kormánynak.

A kormány ezután minisztertanácsot tartott, amelyen elhatározta, hogy lemond. Herriot miniszterelnök pénteken éjjel negyed tizenegy órakor megjelent Doumergue köztársasági elnöknel és bejelentette neki a kormány lemondását.

Az új polgármester munkaprogramja

Beszélgetés Popovics Dáka mérnökkel — Csak görögkeleti Husvét után veszi át a polgármesteri hivatalt — Tisztviselőredukció, külföldi kölcsön, hid, vízvezeték és csatornázás

A „Délbácska” munkatársa pénteken hosszabb beszélgetést folytatott Popovics Dáka építésmérnökkel, Novisad jövődi polgármesterével, aki munkaprogramjáról többek között a következőket mondotta:

— Vannak terveink, ezek megvalósítása azonban állandóan késik a város rossz anyagi viszonyai miatt. Novisadnak évek óta körülbelül tízmillió dinár olyan kinnlevősége van, amelyet nem tud behajtani, azonkívül több milliót felhasználtak a város alapanyagából is. Ez is vissza kell fizetni. Az ideai költségvetésben minimumra redukálták a kiadásokat és igyekeztünk új bevételi forrásokat találni, hogy megteremtjük a költségvetés egyensúlyát.

Tisztviselő redukció

— A tisztviselőredukció most van folyamatban. A városházán csak annyi hivatalnok fog szolgálatot teljesíteni, amennyi 1913-ban volt alkalmazásban.

— Azt akarjuk, hogy kizárólag kiűnő és jól fizetett tisztviselőink legyenek, akik azután megfelelő munkateljesítést nyújthatnak. Nyári munkaidőt csak egyetlen hónapban fogunk bevezetni, egyébként délelőtt és délután dolgozni fognak tisztviselőink. A fizetések átlagban huszonöt százalékkal fognak emelkedni, ami kb. 160.000 dinárt tesz ki. A tanácsnok legmagasabb fizetése így körülbelül hatezer dinár lesz. Az új fizetési tervet már kész, bár a pénzügyi bizottság még nem fogadta el.

A limán feltöltése

— A feltöltési munkálatok és az utcák kövezése program szerint folyik. Ha a vizállás emelkednék, bágerokkal emeltetjük ki a homokot. A Limánon lévő tavat még az idén be fogjuk temetni s eltünteltjük a hidsáncok utolsó maradványait is. Erre a célra 1,200.000 dinár van előirányozva.

Mikor készül el a hid?

— Legsúlyosabb problémánk kétségtelenül a hidkérdés. A napokban résztvettem a vajdasági radikális képviselők beogradi konferencián, ahol egyhanguan megállapították ennek a kérdésnek életbevágó fontosságát. A pénzügyminiszter különben kijelentette,

hogy a maga részéről mindent el fog tenni annak érdekében, hogy a szerelési munkákat a legrövidebb időn belül megkezdjék. Az ügyet állandóan sürgetjük, annál is inkább, mert a régi hid leszakadása óta a város gazdasági élete — el lévén zárva Szerémtől — állandó visszafejlődést mutat. A Szerémség gazdasági élete együtt fejlődött városokkal és mérhetetlen az a kár, amelyet ez a mai állapot okoz. Ha azt látnánk, hogy a szerelési munkákat még sem kezdenék meg, a Vajdaságban és a Szerémségben társadalmi akciót kezdeményezünk a hid felépítése érdekében annál is inkább, mert szakértők szerint a hid felszereléséhez nem ötven, hanem csupán csupán 8—10 millió dinárra volna szükség.

— A napokban előzetes tárgyalásokat folytattam egy francia és egy angol pénzcsoport beogradi képviselőivel, akikben megvan a hajlandóság egy nagyobb kölcsön folyosítására. El kell azonban készítenünk a város pontos vagyonteljárát, mert ennek ismerete nélkül a kölcsönt nem lehet biztosítani. Terveink szerint a város elkészítendő vízvezetékét és csatornázását egy nagy külföldi érdekeltiségnek adnánk bérbé, nyolcvan, esetleg százéves amortizációval. Ez csak terv természetesen, de lehet, hogy nemsokára megvalósulhat már.

Új szerződés a villanyteleppel

— A város az utcák vitágításáért évenként háromnegyed millió dinárt fizet a villanytelepnek. Ez túl magas összeg és oda fogunk hatni, hogy a társasággal kötött szerződésünket revízió alá vegyük és méltányosabb feltételek elfogadására kényszerítsük a villanytelepet, amely majdnem teljesen külföldi tőkésérdekeltiség s körülbelül harmincmillió évi bruttóforgalom mellett minimális hat, nyolcmillió dinárt keres évente Novisadon. Lehet, hogy a gázgyár üzembehelyezésével konkurenciát fogunk csinálni a villanytelepnek. A napokban ugyanis tárgyalások folytak Beogradban egy külföldi pénzcsoporttal, amelyben megvan a hajlandóság a gázgyár átvételére és üzembehelyezésére.

— A redukción végre fogjuk hajtani a rendőrségen is. Oda fogunk törekedni, hogy kevés számú, de jól képzett rendőrünk legyen, ezért a rendőrség oktatásának intenzívebbé tételéről is gondoskodni fogunk. A legénység fizetése körülbelül kétezer dinár lesz havonként. Átszervezzük teljesen modern mintára a bejelentő hivatalt is. Az erre vonatkozó javaslat most van kidolgozás alatt.

— Miután a város polgársága eddig nem gyakorolhatott megfelelő mértékű ellenőrzést a város vagyona felett, egy tizenkéttagú bizottságot alakítunk tanácsagokból, akik egy városi főtisztviselő vezetésével mellett időközönként vizsgálatot fognak tartani a város ingó és ingatlan vagyona fölött.

Kérdésünkre Popovics Dáka végül kijelentette, hogy a polgármesteri széklet csak görögkeleti Husvét után fogja elfoglalni, s hogy értesülése szerint ki nevezését már napokkal ezelőtt aláírták.

Mit követel Pasics

a horvát parasztpárttól?

Zagreb. A Hrvát, a Hrvatska Zajednica hivatalos lapja tegnapi délutáni számában vezet helyen foglalkozik a politikai helyzettel és a következőket írja:

„A parasztpárt és radikális párt kormányának megalakításához szükséges, hogy a HRSS (horvát parasztpárt) megszakítson minden összeköttetést a nemzeti megegyezés és parasztdemokrácia blokkjával. Ez Pasics Nikola követelése és választ vár rá. Vagy a blokkal, vagy Pasics Nikolával szakítani — ez az a dilemma, amely előtt ma a parasztpárt áll.

Hogy mit fog határozni, nem tudjuk, de azt hisszük, hogy korán lenne állítani azt, hogy kilép a blokkból. A nemzeti megegyezés és parasztdemokrácia blokkja azért alakult, hogy megoldja a belső problémákat úgy, amint a parasztpárt akarja, a radikálisok magatartásából azonban nem lehet megítélni, hogy mennyire közeledtek a parasztpárt álláspontjához. A Hrvatska Zajednica addig marad a blokkban, amíg annak programja érvényben van és addig semmilyen blokkon kívül álló kombinációban nem vehet részt!

Szocialista kormány Belgiumban

Brüsszeli jelentés szerint a belga király Wanderweldet bízta meg kormányalakítással, tekintettel arra, hogy a választásokon a szocialisták kaptak relatív többséget.

Nagy változások előtt a bírói kar

Beog adból jelentik: Teljesen megbízható helyről szerzett értesülés szerint az új bírói törvény meghozatala előtt a jelenlegi bírói karban jelentős személyi változtatásokat fognak eszközölni s különösen több vezetőpozíciót betöltő bírót fognak rendelkezési állományba helyezni.

Az igazságügyminiszteriumban Lukinics Edo vezetése mellett már napok óta folynak az erre vonatkozó tárgyalások.

Tüntetés Balfour ellen

Damaskuszban nagy tüntetés volt lord Balfour ellen. Ez alkalommal öszszetűközésre került a sor a rendőrség és tüntetők közt. A tüntetés során ketten meghaltak és sokan megsebesültek.

Az államtanácshoz lehet megfellebbezni a közigazgatási bíróság adóügyben hozott határozatát

A jövedelem és vagyonadó felszámolási bizottság adókiutése ellen igen sokan felebbezést adtak be a közigazgatási bizottsághoz (Upravni Sud), amely azonban anélkül, hogy letárgyalta volna ezeket a panaszokat, visszaküldte őket az adófizetőknek, mert nem adták be az előírás szerint. A közigazgatási bizottsághoz beadott panaszokat ugyanis nem a pénzügyigazgatóság utján kell beadni, hanem közvetlenül a közigazgatási bírósághoz. Ez a leadás történhet személyesen, vagy pedig ajánlott levélben.

Azok azonban, akiknek kérvényeit nem intézte el a közigazgatási bíróság, ennek a határozatát is megfellebbezhetik az államtanácshoz, amely a legfelsőbb fórum adóügyekben.

Az államtanácshoz beadott felebbezést, a közigazgatási bíróság határozata utáni 15 napon belül kell beadni és a kérvényt 100 dináros okmánybéllyel ellátni. Az államtanácshoz beadott kérvényhez mellékelni kell a közigazgatási bíróság elutasító végzésének hiteles másolatát is. Az államtanácshoz intézett fellebbezéseket a közigazgatási bírósághoz kell beadni és ez továbbítja fellebbezést.

Levélcenzúra Temerinben

Botrányos állapotok a temerini póstán

Több ízben tettük már szóvá a temerini póstán uralkodó lehetetlen állapotokat, amelyek azonban még a mai napig sem szűntek meg. A „Délbácska” szerkesztőségének címzett leveleket mind emlékebe tartja meg magának a temerini postamesternő, sőt azokat a leveleket sem kézbesíti, amelyek felelős szerkesztőnk nevére szólnak. Mi azonban még valahogy elbirnánk a temerini postamesternő irántunk táplált jóindulatát, ha ugyanilyen panaszokat nem hallanánk temerini olvasóink köréből is. A postamesternőnek ugylát-szik nem tetszik néhány temerini polgár és azok leveleit egyáltalán nem továbbítja. Hogy mi jövedelmezését meg a leveleket a temerini postamesternő, azt nem tudjuk. A levéltitok ismeretlen fogalom a temerini póstán. Egy ottani tanító a múlt héten levelet kapott Budapestről és ezt a levelet a temerini póstán előbb felnyitották, azután gumiarabicummal — igen ügyetlenül — leragasztották és kikézbcsítették a címzettnek. A temerini póstán tehát már bevezették a levélcenzurát.

A kincstári előadó

elégedetlen az adófelszámolási bizottság munkájával

A novisvádi tartományi pénzügyigazgatóságnál most működik a jövedelem és vagyonadó felszámolási bizottság. Tekintve, hogy az adókiutésnél olyan horribilis összegekkel adózták meg az adófizetőket, amit azok nem bírtak volna el, minden egyes adóalany megfellebbezte az adókiutést.

A felszámolási bizottság már sokkal humánusabban működik és minden egyes esetben az adózó teherviselő-képessége arányában állapítja meg a jövedelem és vagyonadót és bizony tetemes mértékben leszállítja az eredetileg kivetett adót. A kincstár képviselője azonban elégedetlen az adófelszámolási bizottság működésével és ugyszólván minden egyes esetben felebbezést ad be a közigazgatási bizottsághoz az adófelszámolási bizottság határozata ellen.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy ujonnan épült nagytermemben Husvét vasárnapján és hétfőjén **nagy táncmulatságot** rendezek. A zenét a **Györi-féle** elsőrendű tambura-zenekar szolgáltatja. Szíves pártfogást kér **Drobka Ferenczné,** nagyvendéglős. 644-1-2

Séta a novisvádi selyemgyárban

Negyvenezer dinár a napi termelés — A havonta produkált selyem értéke egymillió kétszázézer dinár — Tizenhatalmas kilogram gubót szállított legutóbb Palánka

A hatalmas munkateremben kétszáz-nál több leány foglalatokodik. Előttük apró acéltálcákban forró víz mossa a sárga gubót mindaddig, amíg a fúrge és ügyes kezek rá nem akadnak arra a lehetetlenfinomságu szátra, amellyel „megszakítás nélkül” percek alatt legombolyítható az egész gubó. A teremben vidám ének csengi tul a gépek kattogó zaját, s amit a selyemhernyó hetek alatt tudott megcsinálni, ugyanazt visszafelé percek alatt végzi a gép, amely ugy gombolyítja le a gubót, mint más egy „spulni” cérnát. A szomszédos termék egyikében a selyemszálak erősségét, hajlékonyságát és finomságát mérik fúrhangos szerszámokkal, s ugyanezzel ellenőrzik a lányok munkájának jószágát is. Mindenütt példás rend, fegyelem és mindenekelőtt ragyogó tisztaság. A gépteremben egy nyolcvan lóerős gőzgép bug, mögötte egy dinamó préseli a gépek közé a komprimált levegőt. Az egyik raktárszobában osztályozva, mint egy-egy fodrász hajremeke, vagyont érő selyemkiszlet vár az elszállításra, egy másik teremben 18.000 kg. gubó hever kétméteres zsákokban. Ezt a napokban szállították be Palánkáról, amelynek

lakossága intenzív selyemgubó termelést folytat. Az udvar közepén óriási vízzel telt cementmedenc. A gyár naponta 40000 liter vizet forral föl és használ el. A hatalmas kazán egy félvagon szemet fal fel naponta.

A novisvádi állami selyemgyár európai hírességű üzem, s egyike a kontinens legmodernebb ilyen ipartelepének. 1918. decemberétől 1920 augusztusáig üzemben kívül állott. Gyártmányai kontinensszerte elismert minőségűek. Vannak szakmunkásai, akik huszonöt éve állanak a gyár szolgálatában. Naponta negyven kilogram selymet termel negyvenezer dinár értékben. Evi termelése harmincmillió dinár. A legutóbbi termékkel, tizenhatalmas kilogramm gyönyörű selyemmel az elmúlt hetekben egy miniszteri főtisztviselőkből álló bizottság utazott Párisba, hogy ott a vevőkkel közvetítők kizárásáival közvetlen kapcsolatot teremtsenek. A bizottságnak három tagja van. Az állam területén három selyemgyár működik. Egy Novisvádon, egy Pancseván és egy Újkanizsán. A három között a novisvádi a legmodernebb és a legnagyobb teljesítő képességu.

A világháború „eredményei” számokban

37 millió ember pusztult el s 1812 milliárd aranyfrank veszett el

A világháború pusztításairól olvasunk már nem egy ízben számszerű adatokat, azonban nem voltak még eddig rendszeres és többoldalú kimutatások mindazokról az emberi életben és anyagi javakban okozott mérhetetlen károkról, amelyeket a nagy háborúnak köszönhetünk. A közismert Hickmann Atlas Universt, amelyet a világhírű Freytag és Berndt-féle földrajzi intézet ad ki, új most piacra került kiadásában a háború utáni politikai, gazdasági és népmozgalmi statisztikai adatok mellett, a nagy háború veszteségeinek pontos statisztikai feldolgozását is hozza.

Az antant hagseregeiben harcolt összesen az öt háborús év alatt 43.500.000 ember. Ennek 14,5 százaléka hadifogságba jutott a háborúban. A Négyes Szövetség oldalán harcolt összesen 22.500.000 ember. Ennek 17 százaléka elesett, 33 százaléka pedig megsebesült, 15 százaléka hadifogságba jutott. Mindkét oldalról összesen harcban állott 66 millió ember.

Egyes hadviselők szerint a következőképpen oszlanak meg a számok. Oroszország 15 millió emberrel vett részt a háborúban. Aránylag nagy veszteséggel, mert embereinek 17 százaléka elesett, 38 százaléka megsebesült, 17 százaléka hadifogságba jutott. Utána Anglia adta a legtöbb embert, de aránylag sokkal kisebb veszteséggel: 9 és félmillió angol katonából csak tíz százaléka esett el, 27 százaléka sebesült meg s csak 3 százaléka jutott hadifogságba. Franciaország alig adott kevesebb embert, de viszont az egész háborúban a legnagyobb veszteségi arányt mutatja: kilencmillió francia katonából elesett 17 százaléka, megsebesült 49 százaléka s fogságba jutott 6 százaléka. Olaszország 5 millió emberrel vett részt a háborúban. Ebből elesett 10 százaléka, megsebesült 16 százaléka, fogságba jutott 10 százaléka. Az Egyesült-Államok két és félmillió katonát hozott az európai harctérre. Vesztesége aránylag kicsiny: 4,3 százaléka halott, 8 százaléka sebesült s csak 0,3 százaléka fogoly.

A kis államok közül Románia és

Szerbia egyformán 800 ezer embert viettek a harctérre. De veszteségi arányuk különböző. Szerbia vesztett aránylag legtöbb halottat a háborúban: 53 százaléka a bevonultaknak elesett, 19 százaléka megsebesült, 25 százaléka fogságba jutott. Románia vesztesége is felette van az átlagnak: 20 százaléka halott, 25 százaléka sebesült, 30 százaléka fogoly.

A Négyes Szövetségben Németország vezet 11 millió harcossal, ebből 15 százaléka elesett, 41 százaléka (mindjárt a francia után) megsebesült, 9 százaléka fogságba jutott. Ausztria-Magyarország 9 millió harcossal vett részt a háborúban. Ebből elesett 16 százaléka, megsebesült 22, fogságba jutott 20 százaléka. Törökország egymillió 800.000. Bulgária 700.000 harcost vitt a harcterekre.

De a harctéren elesettek csak egy részét teszik a háború emberpusztításának. Hozzá kell az elesettek számához adni a születések számának csökkenését s a polgári lakosság halandóságának emelkedése által okozott veszteségeket. Ily alapon számítva megdöbbentő számokat kapunk. A harctéren elesett összesen 10 millió és 135 ezer ember. A háborús évek alatt nem született meg (az előbbi évek átlagát véve alapul) 20 millió 850 ezer ember s a Hinterlandban elpusztult 6 millió és 15 ezerrel több a normálisnál. Ugy hogy a világháború teljes embervesztése körülbelül 37 millió ember.

S a hadirokkantak? Franciaországnak van a legtöbb: másfélmillió! Minden ezer lakosra 38 rokkant esik Franciaországban. Németország következik utána a szomorú rangsorban 1.400.000 rokkanttal, minden ezer emberre jut 26. Romániában 84.000, Magyarországon 150.000 rokkantat számoltak össze.

A newyorki Bankers Trust Company számításai szerint a világháború összesen 1,812 milliárd aranyfrankba került. Ebből direkte háborús kiadás 1,363 milliárd, különböző háború okozta egyéb kiadás 449 milliárd. A direkt háborús kiadások így oszlanak meg az egyes államok között. Antant: 889 milliárd. Ebből Anglia 261, Franciaország 214, Egyesült-Államok 175, Oroszország (1917-ig) 108, Olaszország 86, Belgium 35, a többi államok 10 millió. Négyes szövetség 474 milliárd. Ebből: Németország 284, Ausztria-Magyarország 146, Törökország és Bulgária

44 milliárd. E számok érdekes összehasonlításokra nyújtanak alkalmat az emberanyagban történt áldozatok számával.

Nemzeti vagyona a háború alatt csak Európa új bankárának, az Egyesült-Államoknak és Japánnak nőtt. Az Egyesült-Államoknak 1.069 milliárdról 1.500 milliárdra. Amerika igazán nem tiltakozhat, ha hadimilliomosnak nevezik. Japán vagyona 100-ról 125 milliárdra nőtt. A többi államé persze alaposan csökkent. Angliáé 406-ról 344 milliárdra, Németorszáé 469-ről 308-ra, Franciaorszáé 325-ről 225-re, Oroszorszáé 308-ról 125-re.

A szárazföldi háborús pusztítások értékét 156, a tengeri rombolások értékét 35 milliárd aranyfrankra becsülik. A semlegesek is ráfizettek a háborúra. Kész veszteségeik 9 milliárd, a semlegesség fenntartásának költségei pedig 8 milliárd aranyfrankra rúgnak.

Az angol kormány

a munkafeltételek nemzetközi szabályozását kívánja

Londonból jelentik: Az alsóházban a nyolcórás munkanap kérdését tárgyalták. A vita során a kormány képviselője fontos politikai kijelentést tett. Kijelentette, hogy az angol kormány lépéseket fog tenni valamennyi európai ipari állammal, hogy a Népszövetség munkahivatalának közbejöttével az összes munkafeltételeknek valamennyi államban való kiegyenlítésére irányuló megegyezés létesüljön.

Az angol kormány a washingtoni konvenció tartalmát jóindulattal fogadja, de a konvenciót mai formájában nem tartja ratifikálhatónak azért, mert nincsen tekintettel az Angolországban az idők folyamán kialakult sajátos munkaviszonyokra. Ha a genfi munkahivatal a munka nemzetközi feltételeit szabályozni akarja, akkor az erre vonatkozó megállapodás ne legyen kényszerzubbony, amelybe esetleg az egyes államok nehezen tudják a maguk sajátos megállapodásait belekényszeríteni.

Tűz az állomáson

Nagyszombaton délelőtt fél tíz órakor az állomáson levő póstaraktárban tűz támadt. A kivonult tűzoltóság hamarosan eloltotta a tüzet. Néhány perc múlva az állomás peron teleje kezdett égni, amit szintén rövidesen eloltottak. A tüzet mozdonyból kipattant szikra okozta.

Vasárnapi sportprogram

Az új NAK pályán, a Strand-ut mellett vasárnap délután 2 órakor a ZASK (Zemun) és NAK lb. tart barátságos, 4 órakor a Horvatski Sport Club Gradjanski (Osijek) és NAK I. tart szintén barátságos mérkőzést. Husvét hétfőn délután 2 órakor Birók és Intézők csapata mérkőzik a NAK Old-boy ellen, 4 órakor pedig a Horvatski Sport Club Gradjanski csapata játszik a NAK I-el revansmérkőzést.

Az osijekai Gradjanski vasárnap 3:2 arányban megverte az osijekai Slavíát, amely csapat múlt évben az országos bajnoki mérkőzésekre is bekerült. Ez az eredmény is igazolja, hogy a NAK jól választotta meg husvét programját. — A birók hétfői csapata a Vojvodina pályán öltözik 2 órakor.

— A novivrbási kaszinóhangversenye. A novivrbási Kaszinó Husvét hétfőjén fél 9 órai kezdettel hangversenyt rendez. A hangversenyen Ungvári Andor zongoraművész fog zongorázni. A hangverseny után tánc lesz.

— Esperantóinnepély. A novisvádi esperantisták köre dr. L. S. Zamenhoffnak, az esperantó megalapítója halálának 8-ik évfordulóján, folyó hó 14-én, kedden este fél 8 órai kezdettel levelező estélyt rendez a Grobljanska-utcai református iskolában. Az összes tagokat ezuton is meghívja az egyesület.

Locsolók, olcsók, párizsiak a SOA-nál.

A bihari Artemisz és a költő álma

Amikor Arany János vadászdíjat nyert — A beteljesedett nimródabona — Miniaturák a kiegyezés korából

Pesten kezdődött és végződött a bihari Artemisz története, a finom, babonás és tragikus történet és abban az időben, amikor a budai Lónyai-palota őszbeszépülő platánjai alatt, a nárcisz-arcu Lónyai Gabriella politikai zsurjain már a nemesasszonyok is letárgyalták Deák Ferenc husvétii cikkét, mert Pákh Albert szerint a kiegyezés körül lejátszódtott eseményekben, férjükön keresztül csillogó szerepet játszottak az asszonyok s abban az időben történt, amikor a magyar kultúra csodálatos lombo tölggyé kezdett terebélyesedni... A Dunaparton már lerakták a Magyar Tudományos Akadémia sziklakocka fundamentumát és a nagy-szerű kulturájú, finom mágnás, Dessewffy Emil gróf, az Akadémia elnöke, fekete-zsinoron függő aranyvikerén át gyönyörködve nézte Ibl Miklóssal a porosz Stuhler olasz-renaisszansz épülettervét... Szép idők voltak azok, sok reménnyel, szárnyaló, forró és tiszta lelkesedésekkel, melyek fölött néha felhők futottak el, mint tóparton a nyitott gyöngyragyáló fölött a könnyű tavaszi égborulás... Fent a budavári „sárgapalotában” a tragikus végű Majláth György kancellár csiszolta a bécsi feliratok aktáit, a bérházban elhelyezett Akadémia könyvtárában az „ősz bohém”, Fogarassi János verejtékezett a Nagy Szótár negyvenedik kötetén, melyet Czuczor Gergely az I betűnél hagyott abba 1848-ban. A nyelvnek, a szavak örökkelkének, muzsikájának és őstükének ez a csodálatos elméjű bölcselője a következő sorokat írta hatalmas műve elé: „Nemcsak ez emberben, a szókban is teremő tűz lakozik. A jó író érzi ezt a tüzet és tudgya, hol és hogyan kell átvétel másik lángot gyújtani. A kontár pennájában kialakul a szó tüze mikorára az a papírosra érkezik”.

A politikai, művészeti és irodalmi forrongások e színes és mély hullámok vető esztendőjében jelent meg először Pesten, a „Művészeti Társulat” őszi diszülésén Lotz Károly, a már nagyhirű festő, aki addig állandóan Bécsben tartózkodott. A diszgyűlés után Eötvös József báróval együtt felkereste Sennyei Pál főtárnokmestert azzal a kéréssel, hogy a magyar származású Dürer Albertnek Berlinben aukcióra bocsátott Krisztus a keresztfán című gyönyörű alkotását a Nemzeti Múzeum számára a magyar kincstár vásárolja

meg... (Nem volt rá pénzbeli fedezet. A kép a drezdai képtárba került...)

Ebben az időben történt, hogy a komor és excentrikus Vajda János már harmadikban került egy társaságba Salamon Ferencel, de se be nem mutatta magát, mert — csak a harmadosztályú utasok ismerkednek könnyen. A harcokkedvű Tisza Kálmán már megalakította a „határozati pártot”, amelynek megalakulása után „több vezető párttagnak egy elvi kérdésben való nézeteltérése miatt” másnap már a felosztásról gondolkodtak... Gyulai Pál éppen a hetedik folytatást írta a Szépirodalmi Figyelő nyelvészeti rovatában a lélekzik és lélegzik etimológiai fejtegetéséről s mikor Toldy Ferenc egyszer ellenetést tett a hatodik folytatás egyik megállapítására, Gyulai azzal némitotta el: ha nem győztelek meg eddig, akkor újból kezdem az egészet a Nyelvörben... A várszínházban Pataki Gábor kancelláriai tanács-tagnak „Ezüsttombita” című drámáját mutatták be, de mivel a premiéren, már az első felvonás alatt meggyőződött a direktor, hogy a darab megbukott, a második felvonásra már Hamlet díszleteit állították be. És folytatták az előadást Hamlettel. A közönség meg volt elégedve... A Hon ekkor közölte szenzációs cikkét arról, hogy a londoni British Muzeumnak művészeti, műtörténeti és aranyértékben is legfeltebb kincse, a hatalmas aranyrelief, mely Theodorik gót császár egykorú képét ábrázolja, Budáról került 1864 tavaszán Londonba. A budai királyi várkastély északi részének átépítése alkalmával került a csodálatos kincs napvilágra s a pallér eladta azt 80.000 aranytallérért a bécsi császári múzeum főgondnokának, aki aztán vagyontérv nyereséggel juttatta a British Muzeum tulajdonába. Vizsgálat indult az ügyben és kiderült, hogy a British Muzeumban nincs is aranyrelief, Theodorik arcképével még kevésbé, de kiderült az is, hogy az öreg, naiv Kármán István archeológust egy Szigligeti-premiert követő lakomán beugratta Mark Weber berlini könyvkiadó, akiről viszont az derült ki, hogy nem is berlini könyvkiadó, hanem egy igen művelt budai — fűszerkereskedő. Természetes, Eötvös Károly, a nagy csevegő és anekdotázó, később fárcát írt az esetről az Egyetértésbe, amely tárcában aztán szó volt mindenről, még

a perzsa sah tizezer (pontosan tizezer) igaz gyönggyel ékesített legyezőjéről is, csak a történetről nem volt szó, amelynek kedvéért a tárcza íródott.

Gyönyörű ősz járta ekkor a pesti gesztenyefás sugárutakon és a kései ősz ezüstös derűje világította át a szalontai messzenyúló rétek, csöndesen susogó nádasok és arannyá sárgult bükkösök letarolt ágait. Arany János Szalontán tartózkodott. Pestről érkezett oda, az akadémiáról, amelynek titkári állásába éppen akkor invitálták meg. Nemzetes és vitézlő Főnyad István ur, a „hétgarasos presbiter” küldötte a postát utána Pestre, amelyben „ősz rucára” csalogatta a radványi nádosokba és megcsillogtatta a költő előtt még azt az ígéretet is, hogy Tóth Kálmán is ott lesz a vadászatban és ott lesz Szigligeti Ede is, akik éppen Váradon tartózkodtak. Szóval irodalmi vadászat lesz, amelyen azonban nem egy-egy nagyszerű, új jelzőre, hanem rucára fognak vadászni.

És Arany János, a csöndes, hallgató ember, a finom, meleg hangulatok, a magány és a margitszigeti őszi délutánok kedvelője le is utazott a hangozó, heje-hujás, sűrű torral végződő vadászatra... Balogh András, köz- és váltóüggyvéd, a sujtásos, aranyrojtos nyakkendőjű, Kazinczy-pantalónban járó bihari ur rendezte a vadászatot, amelyen az első díj, a mitológia Artemiszének, a vadászat istennőjének aranyból formált miniatürszobrára volt, melyet Kékény János, a híres kassai ötvösmester készített, de Artemisz arcát nem az antik hellén szoborról, hanem a Balogh András lilomszép asszonyfeleségének arcáról mintázták. Eppen ezért a tréfáskedvű vadászok elnevezték bihari Artemisznak... A díj elnyerésének feltétele pedig: aki a legtöbb rucát kapja le alkonyatig.

Kevés ruca volt akkor azon a vidéken, mert lecsapolták az ereket, a parasztok pedig már törték a náderdőkét és emiatt a riadt madarak elhúztak a Körös felé.

Tóth Kálmán és Szigligeti Ede is megérkeztek a vadászatra. Arany János mellettük állott a nádas szélén, mikor a vadászat megkezdődött, de puska nélkül, csak csöndes néző volt, inkább a pusztában gyönyörködött, a ritkuló távoli erdőben, a messzevillogó aranyfoltokban, a felkoszorúzott ősz hatalmas ravatalában, amely alatt a természet, a meghalt nyár készülődik át a fehér éjszakába.

A vadászat, inkább a rucavárás jávában tartott, verték, hajtották a náderdőt a Főnyad István nemzetes ur

vizslái, zengett, ropogott az ősz sás cuppogtak a csizmák a zombékok között, hajszolták verejtékezve végig az egész határt s a jóillatu szilvórium piros kedvet süttött orcájukra.

„A nap már elhaladt a kutgének fölött, már rézsut enyhültek vissza rózsaszínű sugarai, aztán kigyulladt nyugaton a vérvörös golyó és megkezdődött az alkonyat őszi szertartása... De rucát még nem kaptak le egyet se... Már kormát pernyezte az éj, hazafelé indult a társaság, amikor egyszerre Arany János csendes derűvel kivette a puskát Szigligeti kezéből. Felhuzta a kakast.

Ebben a pillanatban rebbent fel a közelben két ruca, lomhán, szembe velük... Arany elstította a puskát. A két ruca lebukott... Két kövér, szines-tollu, gyönyörű madár... Megnyerte a vadászdíjat — Artemist az iramodó aranyzarvással.

Balogh András bele is vésette a szobor talpába az emléksorokat: Arany Jánosnak a szalontai vadásztársulat.

A költő nem örült a győzelemnek. Balsejtései támadtak. Tragikusnak és végzetesen szomorúnak találta a látványt, mikor a két véres madártest a komor ősz alkonyatban lehullott a földre. Misztikumok felé hajló, borongó lelke nem tudta a nyárspolgárok piros vadászörömével látni a dolgokat.

— Meglátjátok, ebből baj lesz — mondogatta másnap... Ez az Artemisz rosszat jósol nekem... rossz jelekből indult az orakulum. Meg aztán rosszat is álmodtam róla...

A nemzetes és vitézlő urak szeliden és értetlenül mosolyogtak, aztán zöldságu kertü vinkóval mindjárt leöblögették balsejtelmüket. Mert abban a vadászbabonában ők is hittek, hogy napszentülés után rucát löni — bajt borít a házra.

És be is teljesedett a vadászbabona. Mintha a vak véletlen — a babona lelke — ráhibázott volna a közeljövő eseményekre. Alig egy hónap múlva tragikus körülmények között meghalt Balogh András nemesur ifjú hitvese, akinek szépséges orcájáról az Artemisz miniatürarcát mintázták a mester... Egy hét múlva pedig meghalt Arany János egyetlen, virágszép leánya, Julia.

... Vigasztalan, komor bánat fátyolozta be a költő lelkét. Belekezdett a Toldi szerelmének irásába s bánatát ama feketén fénylő sorok ritmusába hullámoztatta át, amelyekben a gyász legcsodálatosabb hangján a (VI. énekben) siratja Juliát.

Következő esztendőben a finomlelkű

A marstrand-i templomban

Írta: Verner von Heidenstam

A polgárok izgatott hangon tárgyaltak Marstrand tén, az egyik halász mesélte, hogy Tordenskjöld rövidesen be fog hajózni a szigetre és átveszi az erődítést.

Martin Rosengord, a templomszolga jött keresztül a téren, kulcsosomóval a kezében. Keresztülvágott a tömegen, toronyirányt a templomnak, anélkül, hogy szóba állt volna valakivel is.

— Vén már, meg nagyot is hall az öreg — mondogatták.

Martin Rosengord óvatosan felelt, csak úgy magamagának:

— De azért jó emlékezőtehetsége van az öreg Martinnak. Nagyon jó emlékezőtehetsége van. Sohasem felejt el azt a napot, amelyik örömet és bátorságot szerzett neki egy egész életre. Ő sohasem felejt el a Bagget, noha már öt éve fekszik a sírjában az az ember, akinek magától Bendertől van fölhatalmazása. Ő volt a mi tanítónk s még most is, még a föld alól is fog oktatni bennünket. Ez az, amiért ma meg kellene emlékeznünk róla. Ő a miénk, ha mindjárt fel is cicomázták tettét az elmúlt idők. A szívünkben olyan vár van, amit egyetlen ellenség sem tud elrabolni tőlünk. Ti csak tördeljétek a kezeiteket! Most vasárnap reggel van és az öreg Martin a hivatalába megy. Szikkadt alakja egy egész fejjel lett magasabb s meglepődötten bólongatott, mikor behuzta maga mögött a

templomajtót. Kardlilomot tüzött a tartókba s felterítette a csipkézett oltárterítőket. Egy ifjúkori emlék úgy lekötötte egész lelkét, hogy már úgy érezte, mintha újra hallaná a sarkantyuk lármás csattogását az üres templomban.

Akkor is vasárnap volt és Gyldenlöv aki a dánjaival az imént foglalta el a szigetet, megparancsolta Frederik Baggenak, a lelkésznek, hogy „Te Deum”-ot tartson s utána olvassa el a Dániában szokásos könyörgést Kristian királyért és győzedelmes seregeiért.

Gyldenlöv maga is beült a tisztikarával a főhelyre és az idegen katonák szépen sorjában álltak, egészen az ajtóig. Baggenak a mise ruhája nagyon igénytelennek tűnt föl a sok csillogó ruha között.

A svéd férfiak és asszonyok az utolsó padokban ültek, mereven előreszögözött tekintettel. Sokan közülük keserűen susogott, mikor meglátta a lelkész nyugodt arcát a napfényben, mely a nyitott ablakon keresztül özönlött be, hol a verebek is be-berepedtek.

Bagge tisztább hangon énekelt, mint eddig bármikor s mikor a misének vége volt s a szószékre lépett, Gyldenlöv óvatosan a beszédébe vágott:

— Bagge, Bagge, te még jó prédikátorunk leszel!

Olyan elragadó hévvel beszélt a győzelem nagyságáról, hogy a felzúgott katonáknak szinte szikrázott a szemük, de mikor odaért, ahol a királyért kellett imádkozni, homloka előtt összekulcsolta a kezét s elimádkozta az ő régi imáját — a svéd királyért. Ekkor Gyldenlöv felugrott a helyé-

ről nagy zenebona, átkozódás kerekedett a kis templomban, sarkantyupengés, fegyvercsörgés, mintha dulakodnának, de a lármát túlhangozva hallatszott egész idő alatt Bagge nyugodt imája.

A katonák felhatoltak a szószék lépcsőjén s lerángatták, de ő csak folytatta az imát utolsó szóig.

— Ha nincs más mondanivalód, — ordított Gyldenlöv, — úgy halál, vagy életfogytiglan tartó fogság vár rád!

— Van még valami hozzátenni valóm.

S Bagge elkezdett imádkozni a svéd hadakért, a legutolsó emberért is a sorban, a győzelemért, a svédék győzelméért, hogy visszafordulhassanak és felszabadíthassák az ő szigetét.

Gyldenlöv pár dacos lépést tett előbbre, az oltár felé s néhányat suhintott a levegőbe a keztyűjével.

— Hozzátok csak ide a bilincseket, ott lógnak kint, a templomajtó előtt, a pellengéren!

Két katona kiment. Visszajöve maguk után húzták a láncot, mi rikácsolva csördült végig a kőpadozaton. Gyldenlöv magállt Bagge előtt.

— Szeretném hinni, hogy te becsületes lelkész vagy s most csak elragadt az ostoba indulat. Ezért mégegy-szer szeretnék a kegyelem jogával élni, ha magadba szálls és megbánod tetteidet... De az Istenre mondom! Ha újra makrancoskodol, nincs más hátra, mint a rögtönbíráskodás és a büntetés. Neked házat, otthonod van... Jól gondold hát meg! Én nyugodtan várok, mialatt te is számot vehetsz ma-

gaddal. Engedjétek, katonák, hadd menjen mégegy-szer a szószékbe fel! S ti, jó nép, itt a padokban, hallottátok a szavamot!

Bagge megigazgatta a palástját, hogy engedelmeskedik s ismét a szószékre lépjen. De mégis csak a gyülekezet felé fordult.

— Valamit meg kell bennem. He-lyes beszéd. De azt itt is megtehetem, ahol most állok, nem kell ezért újból a szószékre lépnem.

Gyldenlöv a legelőll álló tisztakat visszahátráltatta, ő maga is a helyére ment, de újai nyugtalanul doboltak a kard markolatán, a gyülekezet is már mind vagy a padok között, vagy a padok mellett állt.

S Bagge, ahelyett, hogy összekulcsolta volna a kezét, maga elé kinyújtotta. Senki sem tudta biztosan, mit forgatott a fejében ezalatt.

— Megbántam, — szölt — hogy ilyen sokáig várakoztam ezzel az imával, ami talán a legközelebb fekdűt a szívemhez.

S elkezdett imádkozni újra a természetért, jó időjárásért, a tutajokért a folyón, a szénáért a felszerben, imádkozott az egész svéd birodalomért, amelyiknek hűséget esküdött, ha emiatt mindjárt a legmélyebb és legsötétebb tömlőben is kell elpednie hátralévő napjaira.

Most már megértették a katonák miért nyújtotta előre a kezét. Mialatt még beszélt, megfeszültek a bilincsek rajta és kivont kardok között vezették ki a templomból, föl az erődítés felé,

irodalmkedvelő Pongráz Viola baronesz, Byron és Walter Scot fordítója, megpillantván egyszer Arany János irásztalán az Artemisz szobrocskát, olyan meleg és vágyódó érdeklődéssel nézgette, hogy a költő — meglátván a baronesz nagy öröme csillant szemét, — neki ajándékozta azt. Elmondta azonban, hogy milyen komor és tragikus emlékek fűzik ehhez a csillogó kis aranydarabhoz. Sőt a vadászbabonát is emlegette.

A baronesz azonban nem ijedt meg a sötét fantomoktól, amelyek ott rajzottak a bihari Artemisz babékoszorus feje körül. Pongráz Violáig nem tért el ama tragikus öszi alkonyat szellője, őt kikerülte a nimródabonából kiteljesedett végzet.

Vidám szép életet élt az Artemisz-szobor mellett a budai palotájában. A kilencvenes években halt meg, de halála előtt elküldte az Artemisz-szobrot az Arany-Emlék-Muzeumnak.

A legprimitívebb emberi lény

Egy holland szenzációs felfedezése Szumatrán

A „De Troopische Natuur” című tekintélyes hollandi tudományos közlöny legújabb számában feltűnést keltő cikket közöl I. Van Herwaarden utazótól. A jönevű kutató cikkében beszámol azokról a tapasztalatokról, amelyeket Szumatra legismeretlenebb részében, a Poloe Rimau (Szampong tartomány) szigetén tett. Közleménye olyan feltűnést keltett, hogy nyomán nem is egy, hanem három tudományos expedíció indul majd a nevezett tartományba, hogy az emberi kultúra legmélyebb fokán élő lényeket — mert törzsről nincs szó — beható tanulmány tárgyává tegye. A szumatrai holland hatóságok részéről indul az egyik, angol, továbbá francia tudósokból álló, majd a másik két expedíció. Herwaarden a következőképpen írja le találkozásait a legprimitívebb emberi lényekkel: „1923 októberében Banjoe Asin kerületben utaztam és meglátogattam a kis Poloe Rimau szigetét. Korán reggel elmentem az erdőbe, hogy néhány disznót löjek, de eredménytelenül, annak dacára, hogy sok nyomot láttam. Miután több órahosszat eredménytelenül kóboroltam, hirtelen mozgást láttam egy közepes nagyságú ágai között. Első pillanatban hatalmas majomnak néztem és izgatottan, fegyveremet lövésre készen tartva, jöttem közelebb. A fán levő élőlény nem mozdult és csak azután vettem észre, hogy nem majom, hanem egy nyilván teljesen elvadult bennszülött, aki viselkedése után ítélve, emberrel még nem találkozhatott. Igyekeztem figyelmét rám felhívni, ami sikerült is, mert a furcsa teremtmény jobban felhúzódott a fa lombjai közé. Mozdulatai kuszók és majomszerűek voltak, eleinte megnyugodott, később már izgatottan ártult el. Közben megközelítettem a fát és alkalmam volt a különös lényt jobban megfigyelni. Feje nem volt különösen eltérő a szumatrai bennszülöttekétől, de sötét, hosszú (!) haj borította. A fekete hajon némi ápolás jelei mutatkoztak.

A testet helyenként ritka szőr fedte, ruhának persze nyomát sem viselte. A lény szeme teljesen emberi benyomást gyakorolt, a fogak nem voltak különösen kifejlődve és a barna fül sem különbözött egy néger fültől. Külsejében a szőrözetet és a majomszerű mozdulatoktól eltekintve, nem volt semmi különös. Igyekeztem megérteni magamat a furcsa teremtménnyel. Barátságosan közeledtem feléje, de látszólag nem értett meg, mert csak artikulálatlan hangokat és néha egy-egy metsző hoo-hoo-kiáltást hallattam. Minthogy láttam, hogy nem eshetik bántódásom és az első pillanattól kezdve tudatában voltam annak, hogy roppant fontos antropológiai felfedezést tettem, igyekeztem megközelíteni, amennyire lehet. Felmásztam tehát a fára, hogy lehetőleg közel jussak hozzá és esetleg elfogjam. Mikor észrevette, hogy közeledem feléje, a bennszülött hirtelen kimászott a fa legtávolabbi ágára és körülbelül 3 méteres magasságból leugorva, hirtelen futásnak eredt. En rö-

gton utána vettem magam, de mig lejutottam a fáról és felkaptam a puszkát már 30 lépésre volt tőlem. Könynyen leléphettem volna a szerencsétlen teremtményt és ezzel talán a tudomány-nak felbecsülhetetlen szolgálatokat tettem volna, de kezem lehanyatlott, képtelen voltam elsűtni a karabélyt. Ugy éreztem, hogy közönséges gyilkos lennék, ha leteríteném.” Van Herwaarden cikke nemcsak tudományos körökben, hanem a hollandi és kelet-indiai sajtóban is nagy visszhangra talált. A sziget egyik jó ismerője az egyik nagy holland napilapnak következőképpen nyilatkozott:

„Szumatrának még sok ismeretlen része van és nem lehetetlen, hogy olyan primitív törzsek élnek belsejében, amelyeknek létezéséről fogalmunk sincsen. Herwaarden felfedezése nem meglepő. A bennszülöttek között mindenütt megtalálható az „Orang Pendak” meséje. Egy majomszerű, fán élő emberről szól, akinek farknyulványa is van. A bennszülöttek legendái összevetészik az emberszabású majmokat és az erdőben élő primitív embereket. Különösen az Indogiri-folyó mentén élnek állítólag az ilyen primitív emberek, de tudományos megfigyelés híján nem állapítható meg, hogy majmokról, vagy emberekről van-e szó. Az „Orang Pendak”-ot ritkán látták, fehér ember eddig vele nem találkozott. Van Herwaarden volt az első, aki egy ilyen példánnyal találkozott. A nevezett kutatótól eredő leírásokban eltér attól. Az „Orang Pendak” a bennszülöttek

leírása szerint 5—6 láb magas, szélesvállu, hatalmas erejű teremtmény, aki az erejével fákat képes ledönteni és minden állatot képes legyűrni. Állítólag mindenevő, mert húst és növényi táplálékot is vesz magához. Husz esztendővel ezelőtt egy bennszülött vadász leterített egy „Orang Pendakot” és a részletes leírás innen ered. Beszélni nem tud, hanem „oo-ii” kiáltást hallat. Fán él és a bennszülöttek igen félnek tőle. Minthogy az „Orang Pendak”-ot szőr fedné, a holland kutató által felfedezett lény ebben a pontban egyezne vele. Eddig ilyen emberi törzset még nem ismerünk. Nincsen azonban kizárva, hogy Herwaarden egy kaboo asszonyt látott. Erről a primitív törzsről köztudomású, hogy fára mászik és a hoo-hoo kiáltás koo-boo-t akart jelenteni (kaboo), Hervearden nem oldotta meg az „Orang Pendak” rejtélyét, de mindenesetre elérte azt, hogy felfedezése révén több expedíció indul a kérdéses területre, hogy megoldja az „embermajom” legendáját. Mert eddig átmeneti formát találni nem lehetett. A legprimitívebb emberek mindig emberek, a legtökéletesebb majmok mindig majmok voltak. Ha a szumatrai ősember nem is a „hiányzó láncszem”, mindenesetre roppant érdekes felfedezés, mert sikerült az eddig legprimitívebb emberi lényeket felismerni. Ezeknek tudományos vizsgálata igen érdekes eredményeket hozhat. Az idén induló tudományos expedíciók elé várakozással tekinthetünk.”

Anglia meg akarja nyerni magának a németeket

Az amerikai diplomácia egy uton halad az angollal

(London). A külügyi hivatal régi diplomatái, akiknek állását és munkakörét a Downing-streeti palotában a kormányváltozások mindenkor érintetlenül hagyják, az újabb időben megelégedéssel látják az európai politika alakulását. Nagy-Britannia ismét átvette a vezető szerepet. És a közvélemény hovatovább megbarátkozik a gondolatokkal, hogy Németországgal való jó viszony a távolabbi jövő szempontjából fontosabb és előnyösebb Angliára, mint a francia szövetség. Londonban tisztában vannak azzal, hogy Németország számára elérkezett, vagy rövidesen el fog érkeznii a pillanat, amikor véglegesen döntenie kell: a Nyugat felé orientálja-e a külpolitikáját, vagy teljesen csatlakozik Oroszországhoz? A távol Keleten mutatkozó jelenségek arra intik Angliát, hogy minél hamarabb megkísérelje Németország bekapcsolását a brit világpolitikába, amely a legnagyobb veszedelmet az orosz-japán-kinai antantban látja. Az ázsiai kérdésekről ugyanez a főfogása az Amerikai Egyesült-Államoknak s bizonyára nem téved az, aki a washingtoni kormányban Németország iránt tanúsított föltűnő jóindulatát ebből magyarázza ki.

Houghton az új amerikai nagykövet

Az amerikai diplomácia, amely a háború előtti időben meglehetősen passzív szerepet játszott, egyre nagyobb szerepkört kezd betölteni. Az Uniónak most már vannak képzett és tehetséges diplomatái, akik nemcsak a gazdasági, hanem a politikai ügyekben is kiismerik magukat s hátuk mögött érezve Amerika domináló pénzügyi helyzetét, kellő nyomattal érvényesítik felfogásukat.

Köztudomású, hogy Kellogg, a volt londoni nagykövet, aki Washingtonban Hugues helyét foglalta el a külügyi hivatalban, egyik egyengetője volt az angol-német közlekedésnek s fáradozásában kitaró segítőre talált Nagy-Britannia berlini képviselőjében, D'Abernon lordban, akit a franciák szívből gyűlölnek. Párisban rossz benyomást keltett, hogy Kellogg helyébe Houghtont küldték Londonba, aki több éven át működött Berlinben és kitűnő viszonyban állott Marx-szal, Stresemannal és Luther kancellárral. Houghton berlini utódja, a holland származású J. Schurman sem kellemes a franciáknak, mert

az európai kérdéseket illetően, ugyanazokat az elveket vallja, mint Kellogg és Houghton.

Beavatott helyen úgy tudják, hogy amikor Herriot tárgyalni kezdett Chamberlainnel a francia-angol-belga harmas paktumról, Londonból bizalmas intés ment Berlinbe, hogy a birodalmi kormány a maga részéről terjesszen elő javaslatot a biztonsági kérdéssel. Állítólag lord D'Abernon és Houghton instruálták Luthert és Stresemann, hogy milyen keretek között mozogjon a német garancia javaslat.

A párisi sajtó nem ok nélkül ideges a London, Washington és Berlin közt mutatkozó megértés miatt, amely végét fogja vetni Franciaország európai hegemoniájának és ismét szerephez jut-tatja Németországot.

A francia diplomácia egyre nagyobb nehézségekbe és ellenállásba ütközik, aminek a megváltozott viszonyok mellett talán személyi okai is vannak. Cambont Londonban, Barréret Rómában nem tudták megfelelő egyéniséggel pótolni. Saint-Aulaire marquis, aki Cambont követte és Fleurián, a köztársaság mostani londoni nagykövete, minden igyekezetük ellenére kénytelenek voltak lassanként feladni azt a pozíciót, amelyet elődjük a Downing-streeten elfoglalt. Viszont a német kormány megelégedéssel tapasztalhatta, hogy követének, Stühmer dr.-nak a befolyása egy a politikai, mint a pénzügyi körökben folyton növekszik.

Az angol pénzügyi hitelzárja

Miként Amerikában, úgy Angliában is a pénzügy világ szoros nexusban áll a kormánnyal és a politikával. A vezető szerep természetesen az Angol Bankot illeti meg, amelynek az élen öt év óta sir Montagu Norman áll, akinek nagy intelligenciáját, tudását és erős akaratát mindenki elismeri s egyetlen kifogás az vele közvetlenül érintkezők csak azt hozzák fel, hogy túlságosan sokat dolgozik és ezért néha ideges. Norman álláspontja az, hogy a felhasználható tőkék szigorúan koncentrálandók és megtartandók az angol gazdasági és értékpolitika számára, a külföld számára csupán kisebb tőkék folyósíthatók. Befolyásának tulajdonítható, hogy egy év óta az angol pénzügyi ugyszólván hitelzár léptetett életbe és csak rövidebb lejáratu kölcsönök en-

gedélyez. A világháború következtében Anglia szegényebb lett és amíg a font el nem éri a teljes paritást, amittől különben már nincs messze, addig az európai országok hiába remélnék nagyobb hosszulejáratu kölcsönt a Citytől.

Sport

A játékos stílus és a novisadi csapatok

Nagy aparáttal kezdett az új kerületi szövetség vezetősége Novisadi footbalsportjának újjáépítéséhez, illetőleg annak ismét a régi nivóra emeléséhez. Ezt a nehéz munkát véljük támogatni akkor, mikor rá mutatunk arra a végzetes hibára, hogy Novisadon egyik egyesület sem neveli játékosait egy bizonyos stílushoz kötve. Igaz, hogy nem is rendelkezünk olyan erővel, akik a játékosok hétről-hétre változó stílusát összevonnák és azt orvosolni tudnák, mindezek dacára arra kellene törekedni egyesületeink footballtanítóinak, hogy legalább egy-egy egyesület csapatába honosítsanak meg egységes stílust. Hogy melyiket, egyelőre mindegy.

Eddig kétféle stílus bontakozott ki általában a kontinens football arénájában. Mindkettőt a football őshazájából, Angliából hozták át. Az egyik a rövid passzokra alapított skót kombinatív iskola, a másik a hosszú szöktető passzokkal operáló angol stílus. Mindkettő szép és hasznos, ha mind a 11 játékos egy és ugyanazt a stílust játsza. Kellő fizikummal miudkettőt, de különösen az angol iskolát lehet a legjobban goalokban kamatoztatni. A skót stílus már kevesebb fizikumot igényel, viszont nem is olyan veszélyes, mint az előbbi, igaz viszont, hogy szemre sokkal szebb.

Külföldi nagy football centrumokban mint Prága, Bécs, Budapest már régen rájöttek, hogy egy-egy ilyen stílus egy-magában nem sokat ér és mintegy 4—5 éve kialakult egy harmadik stílus ami a két fentemlített stílusnak a keveréke és amelyet legjobban „profistílusnak” nevezhetnénk. Ez a stílus mindenekelőtt erős fizikumot igényel, azonban kívül mindkét régebbi stílus teljes elsajátítását úgy hogy a csapat felváltva próbálkozhat a lapos kombinatívokkal és a rácsapó, szöktető passzokkal, sőt a legrégebbi stílust, az egyéni akciót is tudja alkalmazni, ami a mindjobban elterjedt egy bekk módszernek a legjobb ellenfeje. Általában a modern footballstratégia a támadásokat skótszerűen indítja meg a középről és angolosan fejezi be néhány sikerült előkészítő passz után. A prágai Spárta, Slávia, D. F. C., a pesti M. T. K., a bécsi Amatőr, Rapid, Vienna és Hakoach már évek óta így vannak berendezve és ez a körülmény biztosítja nekik egyelőre a hegemoniát a most kialakuló többi nagy csapatokkal szemben.

Mi egyelőre még nem tartunk ott, hogy összetett stílusról beszéljünk, sőt nálunk még egyáltalán semilyen stílusról nem lehet beszélni. Vagy ha lehet, csak az egészen fiatal ifjúsági játékosoknál fedezhetjük fel akik ösztönyszerűen vagy kevés iskoláztatás útján alkalmazkodnak egymáshoz.

Mégegyszer hangsúlyozzuk tehát, hogy egyesületeinknek elsősorban oda kell hatni, hogy a fegyvellemmel együtt egy határozott játék-stílust vezessenek be amelyet az első csapatától kezdve az ifjúsági II.-ig követni kell a játékosoknak. Akkor nem fordul majd elő, hogy egy két tartalék beállítás az egész csapat harmoniáját felfordítja.

A novisadi egyesületek átlag tehetséges egyéni erőkből állnak és hogy még sem tudunk egy nagy csapatot képezni annak a fegyvellem és a stílus-hiány az oka.

A jégkár elleni biztosítások felvétele rövidesen megkezdődik.

Mindazon kereskedők, ipanítók, telekészek stb., kiknek községükben nagyobb ismeretségek van és akik rövid idő alatt szép mellékkeresetre óhajtanak szert tenni, forduljanak ingyenes instrukciók végett a

„JUGOSLAVIA”

általános biztosító társaság novisadi fiókjához, Petra Zrinjskog 36. 625-1

Egy ország haláltánca

**A cárizmustól a bolsevizmusig
A bolsevista jelszavak csődje**

Az edinburgi egyetem tanára Sarlea Károly hosszú időt töltött Szovjet-oroszországban s egy terjedelmes könyvben számol be tapasztalatairól, amely cikksorozatban az angol Daily Mail-ban jelent meg. Szovjetországról szerzett tapasztalatai szerint az ország nem egyszerre jutott a mai viszonyok közé, hanem fokozatos fejlődéssel, amely fejlődés több korszakra osztható.

A cárizmus bukása

I. Az orosz forradalom hasonlít ebben a korszakban az 1688. angol és az 1776. amerikai forradalomhoz. Háromszázados dinasztia bukása. Megbukott, nem azért, mert romlott volt, hanem mert nem bírta el a világháború emberfeletti erőfeszítéseit. Megbukott, nem azért, mert nem volt meg a nép bizalma, hanem mert hiányzott az önbizalma.

II. A második korszak hasonló az 1789. évi francia forradalomhoz. A tulajdonosok az eddigi birtokosok elvesztik s a parasztszámok bejárják az országot s a nemességétől elarabolják a birtokot.

III. Ezen korszakban, mint Franciaországban 1848. és 1871. években a kisebbségi terror lép fel s alig 2 százaléka az összlakosságnak a hatalmat a kezébe kaparintja s az egész orosz nép felett diktatorként uralkodik. A magántulajdon megszűnik s megalkul a kommunizmus.

IV. A negyedik korszak a bolsevizmus kora. A cárizmus gondolatának a teljes elfojtása s mint az 1793. és 1871. francia forradalomban, úgy itt is a terror tartja fenn az új rendszert. A bolsevista rendszert Tamerlán tatárkánt megszálló erőkkel uralomra juttatják.

Az intelligencia halála

V. Egy jelszó jellemzi ezt a korszakot: halál az intelligenciára. A bolsevizmus a szellemi erők teljes elnyomójaként szerepel s nemcsak az anyagi, hanem a szellemi fejlődés kerékkötője lesz.

VI. Ezt követi a hatodik korszak, amely az előbbiek szükségszerű következménye: az intelligencia menekülése. Az orosz intelligencia szétszóródik a világ minden részébe mint egykor a zsidó nép meg a francia a fogság illetve forradalom idején!

VII. Intelligencia halálával járt a harc a vallás, különösen a kereszténység ellen. A bolsevizmus úgy tünteti fel a vallást, mint az intellektuális ellenségét. Felállítja az új bolsevista vallást: az elzüllesztést.

A bel- és külharcok korszaka

VIII. Ezt a korszakot a bellum contra omnes korszakának nevezhetjük. Harc pusztít az ország belsejében. Feláradnak nyomában az ukrán, krimi, volgai, kaukázusi szovjetkörtársaságok. Az orosz fajok öldöklő pusztítják egymást.

IX. Terjeszkedés a határokon túl. Ez jellemzi a IX. korszakot. Miután a bolsevizmus nem nemzeti törekvés, hanem nemzetközi ideál, az orosz határok szűkekre bizonyultak, a határokon túl terjeszkednek. E célra felhasználják a rendelkezésükre álló legkülönbözőbb eszközöket: a kémkedést, az intrikát, a kényszerítést és a titkos agitációt. Ekkor mutatja fel a bolsevizmus Európában a legnagyobb eredményt: Bajor-, Magyar és Poroszországokban szintén kitör a bolsevizmus s egész Európa ezen propagandájuk színtere lesz.

A bolsevizmus hanyatlása

X. Az ellenforradalmak korszaka. A fehér forradalmak egész sorozata lép fel, hasonlóan a vendébeliek és a dél-franciák forradalmához, az 1793-iki francia forradalom idején. Ezek a fehér forradalmak nem vezetnek sikerre, nem azért, mintha nem lettek volna kellőképp megszervezve, hanem, mert külföldi szövetségesei nem támogatták kellő erővel s így a földrajzi távolságok orosz méreteivel a fehérek megbirkózni nem tudtak.

XI. A paraszti forradalmak diadal-

mának a korszaka. Kezdetben a parasztszámok a bolsevizmust ujjongva fogadták, mert a földet ellophták tulajdonosaiktól s így az ő cinkostársaiul szegődtek s azért nem támogatták az ellenforradalmakat.

A helyzet megváltozott, amikor az ellenforradalmakat letörték s a bolsevista kényuralom hatására az orosz parasztszámok is érezte. Miután az elosztott földet féltették mindent elkövetnek a bolsevizmus hatalmának a letörésére, amit erőszakos ellenállással is megkísérlelnek s mikor ez nem sikerül, megkezdik a passzív ellentállást s a földön csak a nekik szükséges termelést, a mi olyan éhínséget vont

maga után, hogy a holttestek milliói hevertek szerteszét s a népek kanibálok módjára ették a holt emberek húsát.

XII. A következő korszak a bolsevizmus elveinek cinikus megtagadása. Az éhség, mely a parasztszámok fegyvertelen forradalma nyomán támadt, a szovjet uralmát is megingatta s Lenin kijelenti, hogy Oroszország a kommunizmusra még nem érett meg. Az angol és amerikai tőkéssekkel tárgyalást kezdenek s aranybányáikat, petróleumforrásaikat, szénbányáikat ajánlják s adják át a kapitalizmusnak úgy, hogy most az orosz bolsevizmus a felborult kommunizmus és a gyűlölt kapitalizmus együttes, zagyva rendszere. (i. r.)

Háromszázmillió jégkárbiztosítás 1924-ben

A jégkárbiztosítás óriási arányú fejlődése — A „Herceg Bosna” jégkár biztosítása hatvan millió — A biztosítás, mint a vagyon megóvása

Az őszi vetések kibujtak a hótakaró alól és vigan zöldelnek, a tavaszi gazdasági munkák a kedvező időjárás mellett serényen folynak. Az egész ország reményteliséggel várja a jó termést, mely egyedül pótolhatja csak azokat a súlyos gazdasági károkat, melyeket az elmúlt esztendő mostoha sága rótt reánk. Mindenkinél ajakán ott lebeg a kérdés, sikerül-e betakarítani azt a termést, melyet az áldásos tavaszi napfény ígér, avagy ismét szűk esztendő vár reánk?

De ha a pénzsűkében sanyolódó ország aggódo vágyakozással nézi az idei esztendő termés fejlődését, melytől a viszonyok javulását várja, mennyivel több aggodalom között él a gazda, kinek egész évi verejtékes munkáját egyetlen tavaszi vagy nyári jégverés tönkre teheti.

Epen ezért érthető, hogy a kisgazdák még ma sem látják át mindent a jégkár ellen való biztosítás szükségességét és gondos előrelátással nem védekeznek mindannyian az ellen a sajnos igen gyakori veszedelem ellen, azáltal, hogy terményeiket idejekorán biztosítják.

Pedig a jégkárbiztosításra talán még nagyobb szükség van mint a tűzbiztosításra, mert tűzkár ellen lehet nagy elővigyázatosság mellett némileg védekezni, ami a jégről nem mondható s ha a gazdának egész évi termését elveri a jég, még betevő falatja sem marad, miből családjával eltengedhetik. Sajnos azonban, hogy a jégkárbiztosítás jelentőségét ezideig csak a nagybirtokosok és bérlők ismerték fel, akik csaknem kivétel nélkül idejében bizto-

sítják is terményeiket, míg a kisgazda csak egyes vidékeken szokott hozzá a jégkárbiztosításhoz.

A nép vezetőinek legszebb feladata legyen a kisgazdákat felvilágosítani arról, ami reá nézve hasznos és vagyonának megóvása érdekében szükséges. Az ő feladatuk a népet oktatni, nevelni; az ő feladatuk megértetni a kisgazdával, hogy nincs rendjén, ha csak a nagybirtokos s bérlő élvezi a jégkárbiztosítás előnyeit, holott ő is ép úgy védekezhetik biztosítással a jégveszedelem ellen, mint a nagyobb gazdálkodók, s hogy ez a védekezés reája nézve szükséges, sőt önmaga és családja iránt egyenesen kötelesség.

Aki ezt a közérdekű felvilágosító munkát végzi legyen az lelkes, tanító, jegyző, tekintélyes gazda vagy intelligens iparos méltán kiérdemli háláját és nagyrabecsülését annak a gazdaközönségnek, melynek körében él. Tapasztalni is fogja, hogy már az első jégverés idején mennyit nyer tekintélyben és tiszteletben azok előtt, kiket a jégkárbiztosítás szükségessége felől meggyőzött és biztosításaik elhelyezésével a károsodástól megóvott.

A jégkárbiztosítás a háborús és háboru befejezése utáni években nagyon visszafejlődött, de a múlt évben a jégkárbiztosítási üzlet fejlődése hatalmas lendületet vett, aminőre a korábbi években volt példa.

Ezen óriási arányú fejlődés jellemzésül ideiktatjuk a zagrebi központi jégkárbiztosítási és egész SHS királyság területére vonatkozó hiteles számadatait, amelyek mindennél ékebben szólnak:

Biztosító társaság neve:	1923. évi eredmény	1924. évi eredmény
1. Herceg Bosna	Dinár 42,205.310.—	59,805.351.—
2. Meridionale	Dinár 37,362.819.—	44,249.397.—
3. Jugoszlavija	Dinár 29,152.819.—	40,265.487.—
4. Sava	Dinár 26,160.859.—	37,041.207.—
5. Rossija-Fonciera	Dinár 21,378.583.—	33,904.060.—
6. Dunav	Dinár 12,504.767.—	23,898.623.—
7. Slavija	Dinár 6,460.162.—	18,997.652.—
8. Croatia	Dinár 8,076.748.—	17,873.881.—
9. Vardar	Dinár 3,516.725.—	13,766.868.—
10. Triglav	Dinár 4,702.25Z.—	11,794.507.—
összesen	Dinár 191,521.059.—	301,597.033.—

Ezen számok a jégkárbiztosítás rohamos terjeszkedésének fényes bizonyosságát szolgáltatják, dacára annak, hogy az árvíz miatt a múlt évben több száz ezer hold biztosítása kiesett s a termények egységárai 1924. évben jóval alacsonyabbak voltak mint 1923. évben.

De tanuskodnak ezek a beszédes számok arról is, hogy a jégkárak méltányos megállapításával és azok gyors kifizetésével a gazdaközönség bizalma megnövekedett a fenti, jégkárbiztosítással foglalkozó jugoszláv társaságok iránt.

OXIGEN RUSS-gyár képviselete

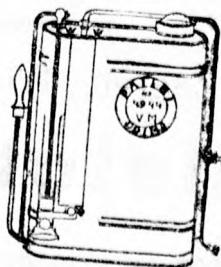
ÁLLANDÓ RAKTÁR

m³ D. 75 ab raktár

Schossberger és Bokor

NOVISAD, FUTOSKI PUT 13.

1-3 632



A Vojvodina legnagyobb rézműves műhelye!

Mindennemű kész **pálinkafőző üstök**, valamint **rézből készített mosóüstök** nagy lerakata.

Műhelyemben készítek saját találmányú legújabb típusú

permetezőgépeket

gummilemezek nélkül. Legtökéletesebb gyártmány, garancia mellett. Megrendelés szerint vállalkunk mindennemű, a rézműves szakmába vágó munkát **házi és ipari célokra.**

Vasa Maločić, rézműves Novisad, Risačka 32.

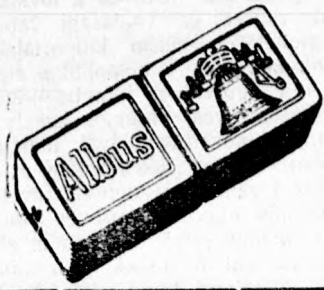
Beogradi levél

(Az alábbi cikket a beogradi politikai élet egyik kitűnő ismerőjének tollából közöljük.)

Néhány hét óta nemcsak a fővárosi sajtó, de zagrebi és vajdasági lapok is meglehetősen sűrűn kolportálnak olyan híreket, hogy a belpolitikai életben már a legrövidebb időn belül igen jelentős események várhatók, amelyek a kormány rekonstrukciójával, illetőleg egy olyan koncentrációs kormány megalakításával vennék kezdetüket, amelyben radikális, horvát és szlovén politikusok vennének részt, az extrém elemek kizárásával. A hírekkel szemben meg kell állapítani, hogy a magát jól értesültekné tartó sajtó ebben az esetben előtte jár az eseményeknek, bár a koncentráció létesítéséről szóló hírek bírnak bizonyos alappal. A napilapok publicisztái azonban sokkal többet vélnék tudni, mint amennyiről pillanatnyilag szó van, s mint amennyiről pillanatnyilag szó lehet. A beogradi politikai élet egyelőre a teljes stabilitás állapotában van, sőt merészség nélkül lehet állítani azt is, hogy a miniszterelnök pillanatnyilag sohasem volt határozottabban ura a helyzetnek, mint most, amikor az ellenzéki blokk még papirformáját sem képes kifutni. A felszín teljesen nyugodt és hat-tizenkét hónapon belül gondolni sem lehet arra, hogy a kormány mai összetételében valami változás történjék. A nyugalom tehát nem pillanatnyi és nem is látszat. Pasic és kormánya nem fogja helyét elhagyni egy éven belül, mert minden politikai probléma megoldásának szükségességén túl országos és egyetemes érdekek sürgetik mindazon törvényeknek tető alá hozását, amelyekkel már elkészült a kodifikáló bizottság. A rokkanttörvény, a sajtótörvény és az új választótörvény (állami listával) meghozatala után állhat csak aktuálissá annak a koncentrációnak megteremtése, amely a választások eredményeinek ismeretessé válása óta érik a jugoszláv belpolitikában. A mai radikálispart egy igen jelentékeny része természetesen nem rokonszenvez a koncentráció gondolatával, miután számukra egyetlen párt uralmi elhelyezkedése sokkal kényelmesebb megoldást jelent annál a koncepciónál, amely áldozatot, engedékenységet és békülékenységet követel minden oldalról. Az események azonban mást követelnek. Azok, akik akár tradíciókra, akár kényelemszeretetre való hivatkozással annakidején nem volnának hajlandók támogatni egy olyan politikai koncepció megvalósítását, amelyet az idők beteljesedése és az események logikája sürget, kénytelenek lesznek félreállni a szerb-horvát-szlovén megegyezés útjából. Az események érnek, de korai még a koncentrációról beszélni, amelyet ebben a pillanatban csupán Jovanovics Ljuba, a parlament volt elnöke, a jugoszláv belpolitikai élet egyik legnagyobb sullyal bírós és legmarkánsabb egyénisége, valamint Trifkovic Marko, a mostani nemzetgyűlés elnöke képviselnek. Mindkettő a jövő embere. Jovanovics Ljuba minden kétséget kizáróan élén fog állani annak a koncentrációs kormánynak, amely már most is bírja a legfelsőbb hely szankcióját.

Ezeknek a nagyszabású terveknek a megvalósítására azonban mindaddig nem kerülhet sor, amíg a jelenlegi parlament munkáját be nem fejezi néhány rendkívül fontos törvény tető alá hozásával. Rádics Pavle kihallgatása szintén Jovanovics Lyuba befolyására vezethető vissza, aki a radikális politikusok között egyike azoknak, akik az udvar feltétlen bizalmát bírják. Egy éven belül Pasic miniszterelnök, aki feimérhetetlen szolgálatokat tett az államnak, felépítve fogja találni azt az aranyhidat, amelyen egyszer mindenkinek keresztül kell sétálnia. Ezek az események azonban nincsenek még itt a küszöbön, a koncentráció azonban jönni fog, alkotmányrevízió és minden más megrázkódtatás nélkül, mint az események természetes kifejlése s jönni fog azért is, hogy végre olyan kormány alakuljon, amely szépséghibánélkül fogja kifejezni a három testvérnép egységét. (H—cs)

Schmolka hirdetőiroda hirdetései Novisad



A jó szappannak
ALBUS A NEVE **HARANG** A VÉDJEGE

Ezt használja minden háziasszony!

Komló zsinegek

és zsákok nagy választékban
 bármely mennyiségben
 jutányos áron beszerezhetők

Léh László

zsák-, zsinag- és ponyvakereskedésben
 Novisad, Temerinska ul. 9.
 638 Postacsomagok is küldetnek. 1-3

ÉPÜLET VASGERENDÁK.

„U” vasgerendák,
 beton gömbvasak, minden méretben ál-
 landóan nagy választékban a legolcsóbb
 napi árak mellett raktárról kaphatók.

517 **Kuszli Gyula** 1-6
 vaskereskedés, Novisad, Temerinska u. 8.

Kereskedők és iparosok figyelmébe
 ajánljuk a Budapesti és Bécsi Hitelevédő
 Egyesület mintájára több évi eredményes
 610 munkálkodás után 1-6

VILIM FÖLDES cég alatt
 Novisadon, Željeznička ul. 70. megnyílt
 Kereskedelmi Egyeztető Irodát.

„HEISER” tengelyek

Védjegy  I. WINTER *



ma a legjobb!

Liszt és egyéb

ZSÁKOK

új és használt; ma gyári áron alul. — Uj

PONYVÁK

ugyancsak gyári áron alul, rendelésre bármely mé-
 retben **24 órán belül** elkészülnek.

S. H. S. területén legolcsóbban beszerezhető

AVRAM SCHIFF

zsák, ponyva, zsinag nagykereskedő. — Ponyva- és zsákkölcsönző

NOVI SAD.

Futoški put 4.

Sürgöncim: JUTEŠIF.

Telefon: 403.

FILIALA: Beograd, Karadjordjeva ulica 21. — Zagreb, Triest, Budapest, Bécs.

Kérien árajánlatot!

HIREK

Harsányi Lajos Mária-sonettjeiből

Titánok alázatos harca

E korban, amely égi szépre lanya,
Én, borus ember, föltekintek hozzád.
Alázkodva kutatom távol orcáid:
Milyen lehettél, ó Istennek anyja?

Giotto kék esetje volna tolmács,
Mely arcodon a letket megtalálta?
Tán Santi Rafael olaszos álma
Jutott közel hozzád, vagy annyi sok más.

Költő, zenész, szobrász, ki mind a lényed
Csodás titkát kereste száz alakban?
S valóság volt a subiacoi barlang?

Ó, sok közöttünk a titán, zseni.
De nem fog soha, senki festeni
Méltón és híven, Isten anyja, téged.

A meggypiros miseruhája angyal

Zenés felhők az ifju tavaszt hozták.
A föld remegett vágygal teli hanggal,
Mikor a meggypiros miseruhája angyal
Belebbent égi hódolatul hozzád.

Ibolyaszínű szárnya összehajlott
És tág szemében arany csillag égett
És üdvözölt olyan szavakkal téged.
Minőket addig földi jül nem hallott.

Te reszkettél, mint szélben ifju nyírfa
De meg volt rólad mindöröktől írva,
Hogy anyja lész az Isten kisedének.

S az angyalok az égben térdre esve
Ujjongni kezdtek, mikor aznap este
Szivedből felsírt boldog anya-ének.

— Kellemes husvéti ünnepeket kívánunk lapunk olvasóinak, hirdetőinek és barátainak. A „Délbácska” szerkesztősége és kiadó-hivatala.

— Lapunk legközelebbi száma szerdán reggel a rendes időben jelenik meg.

— Istentiszteletek sorrendje a róm. kath. plébánia templomban: Husvét vasárnap reggel fél 7 órakor szent mise utána pedig sokac szent beszéd és ételszentelés, fél 9-kor sz. mise, fél 10-kor magyar sz. beszéd utána pedig ünnepélyes sz. mise amely alatt az egyházi énekkar új latin misét énekel. Mise után német sz. beszéd, negyed 12-kor sz. mise.

— Istentiszteletek sorrendje a református templomban. Husvét vasárnap délelőtt háromnegyed 10 órakor ünnepi istentisztelet prédikációval tartja Horváth L. lelkész, „W. H. Doane” Oh hála az Urnak... éneklő a Református Egyházi Dalárda, 11 órakor Urvacsoraosztás, d. u. fél 3 órakor istentisztelet Egyházi beszédet mond Ládi István theológus. Husvét hétfőn d. e. háromnegyed 10 órakor istentisztelet magyar nyelven prédikál Ládi István theológus, d. e. háromnegyed 11 órakor német nyelvű istentisztelet, ünnepi beszédet tart H. Rihner a novivbasi diakonissa otthon lelkésze, d. u. fél 3 órakor istentisztelet tartja Ládi István theológus.

— Katonák husvétü üdvözlője. A beogradi Zavatljiska csetában katonai szolgálatot teljesítő bácskai fiuk ezúton kívánunk boldog husvétü ünnepeket: Vass Mihály, Gyulai András (Telecska), Kiss Mátyás, Horvát Mihály, Blasko Vojnic (Szubotica), Paul Miklós (Novisad), Fridrich János (Temerin), Milom Péter (Péterréve), Zakinszki István (Csurog), Boros József (Senta), Lénárt András (St-Becsej), Anton Wiltman (Bresztovác) és Sztjepan Ivancevity (Sombor).

— A NAK ma, husvét vasárnapján tartja nagy műsoros táncestélyét. Szinre kerül a „Dollár papa”, Gábor Andor nagyhatású 4 felvonásos komédiája, a hírneves szinpadirónak eme színporkázóan szellemes, ötletekben kifogyhatatlan és helyzetkomikumokban gazdag darabja. Az előadás pont nyolc órakor kezdődik, miért is a torlódások elkerülése végett váltsa meg előre jegyét, mely elővételben kizárólag Nagyfejő kézimunka üzletében és este 7 órakor a pénztárnál kapható.

Wladimir Sajdorov, mint magyar herceg

Amerika világhírű filmszínésze Erdélyben filmézik „Három hónap alatt tudnám magyar...”

(A „Délbácska” brassói levelezőjétől.)
Néhány hét óta Segesvár lázban ég. Nem világrengető az, amely a jó segesváriakat az uccákra és a város környékére csalja, mindössze néhány filmszínész, rendező, néhány operatőr. Filmszínészek, de a javából, akiket szárnyra kapott már a világhír s akik eljöttek ide Erdélybe, hogy itt egy francia író egyik erdélyi tárgyu darabjának helyhez kötött jeleneteit eljátszák.

Segesvár és Medgyes a társaság első stációi. Azután jön a többi. E pillanatban még Segesvár ódon városába áll a filmfelvételek középpontjában, amelynek kapuján nemes büszkeséggel vágat ki fakó lován a magyar herceg.

Gajdarow, a magyar herceg

A magyar herceg, akinek szerepét Gajdarow, a Szerlem tragédiájának fő férfi szereplője és a Trója-film Párisa játssa. Lova a városház kapuja alatt ficánkol s tagadhatatlanul: Gajdarow ért ahhoz, hogy a lovat megülje, akár csak egy — magyar herceg. Szemét kíváncsián járta körül a tömegben, amely a városháza előtt gyűlt egybe, pedig hozzá szokott ahhoz, hogy kíváncsi szemek függjenek rajta. Nyugodtan vár a rendező intésére, hogy szerepéhez hí méltósággal kivágtasson a kapu alól.

A kapu előtt megfelelő távolságban három filmfelvétel készülék lencséje mered feléje, Max Bonett a rendező az utolsó rendelkezéseket adja ki az operatőröknek, aztán int: Gajdarow sebesen kiszáguld a kapun.
Max Bonett türelmetlen, ideges. Előbb az operatőrökkel vitázik, aztán Gajdarowhoz rohan, s vissza tessékeli lovával együtt, a kapu alá. Nem sikerült a felvétel, újból el kell játszani a jelenetet. Újabb rendelkezések, újabb parancsok: Gajdarow újból vágat, az operatőrök nagy elszántsággal forgatják a felvevőkészülék forgattyúját, Max Bonett elégedetten simogatja borotvált arcát, megnyugszik, a felvétel sikerült. Gajdarow leugrik a lóról, s a következő pillanatban már a közelben várakozó autó ülésén terpeszkedik, díszmagyarban. Cigaretára gyújt. A tömeg tapsol.

Az operatőrök összecsomagolják a gépeket, a felvétel kész. Mennek haza. Max Bonett, s a másik rendező, Gajdarow mellé telepedik az autóbá, elrobognak.

Marcel Silver bejárta Európát míg felfedezte Segesvárt és Brassót

A munkálatokat Marcel Silver vezeti. Agilis, fáradhatatlan, s minden gondja, hogy a felvételek a legkisebb részleteiben is hajszálnyival pontossággal sikerüljenek.

— Erre a filmre már három év óta készülünk. A címe „La Ronde de Nuit” (Ejszakai kaland) lesz, s Pierre Benoit írta, akinek nevét az Atlantida és a Königsmark tették híressé. Három esz-

— Városi közgyűlés. A kibővített városi tanács költségvetési bizottsága Husvét után kedden és szerdán tárgyalja le a tisztviselői létszámcsoökkentést és véglegesen megállapítja a költségvetést. A költségvetést ezután 15 napig közszemlére teszik ki és ennek letevével terjesztik a kibővített tanács közgyűlése elé. A költségvetést valószínűleg április 29-én tárgyalja a közgyűlés, előbb azonban még egy rendkívüli közgyűlést fog tartani a kibővített városi tanács, mivel ezen a közgyűlésen, amelyen a költségvetést tárgyalják, másról nem tárgyalhatnak pedig igen sok elintézni való tárgy van még. A rendkívüli közgyűlés valószínűleg a gör. keleti Husvét után lesz.

— Talárt kapnak a bírák. A bíróságokról és bírárokról szóló törvényjavaslat értelmében a bírók és ügyészek az összes polgári és büntetőügyek tárgyalása alkalmával talárt fognak hordani.

— A béke felé. Novisad utcáin ismét megjelent valami, ami a békére

tendővel ez előtt bejártam egész Európát, hogy megtaláljam a megfelelő színteret a cselekmény lejátszására. Megtaláltam. Segesvár, Medgyes és Brassó környéke a legmegfelelőbb, már csak azért is, mert a darab jeleneteinek nagyrésze Erdélyben játszódik.

— Mi a darab tartalma? Nem azt semmiesetre sem árulhatom el. Hiszen akkor a megjelenésig minden érdekességét elveszítene. Annyit azonban elárulhatok, hogy a darab hőse egy erdélyi herceg, a leánya és egy cigány. A darab egyik része Erdélyben, a többi pedig Páris uccáin és szalonjaiban játszódik.

— Kíváncsi hogy kik a szereplők? Mindenekelőtt Gajdarow. Ugyebár látta, milyen szép fekete pofaszakála és bajusza van? Nos hát ez nem felragasztott bajusz és szakáll, hanem valódi, kizárólag ehhez a filmhez növesztette meg. Azt mondotta, nagyon unalmas lenne minden jelenethez külön-külön felragasztani, inkább megnövesztette. Hamisítás nélkül azonban mégsem maradt: szőke szakála és bajusza nőtt, a szerep pedig feketét kíván, így hát befestette. S hetek óta már így sétál az uccákon.

— A többi szereplők? Raquel Meller, aki legnagyobb sikerét a Les Opprimésben (Az elnyomottak) aratta. Aztán Lion Bary, az amerikaiak ünnepeit filmszínésze, amott az a magas férfi. Látja milyen rokonszenves hosszú fekete hajával, kreol arcával? O a hősszerelmes. Szerencsésebb, mint Gajdarow, mert neki abszolút nem kell törődnie a maszkkal. Cigány szerepet játszik, s kreol arca, markáns vonásai teljesen feleslegessé lesznek minden maszkirozást. Itt van még Gilbert Dalen és Jacques Arna, aki a Három testőr-ben tűnt fel.

— A filmet háromezeröttszáz méter hosszúra tervezzük, s különös gondossággal készül. Minden jelenetet három gépen forgatunk le, aután megismételjük. A háromezer kétszáz méternyi filmhez körülbelül huszon ötezer méter felvevő anyagot használunk al. Három francia filmvállalat vesz részt a film előállításában, a Les Cimegráphistes Français, az International Standard Film és a Pathé Nord.

— Március tizenkettődikén érkezünk meg Erdélybe, a segesvári és a medgyesi felvételekkel már nagyrészt készen vagyunk, s jövő héten már tovább megyünk — Brassóba, ahol szintén a városban, a város környékén s a brassó-predeáli vonalon fogunk dolgozni. Brassói tartózkodásunkat körülbelül két hétre tervezzük.

„Három hónap alatt tudnám magyar...”

Marcel Silver, egyébként ragyogó nyelvtelenség. Beszéli az összes nyugati nyelveket, három hét alatt kitünően megtanult románul. Szinte büszkén mondotta aztán:

— Ha még ittmaradni három hónap, beszélni jól magyar.

emlékeztet: A Kraljica Marija szálló autobuszon szállítja vendégeit az állomásról a szállóba és a szállóból az állomásra. A régi jó békeéveket juttatja ez eszünkbe, igaz, hogy akkor még egyfogatós omnibusz szállította a szállóba vendégeit, de hát lassanként mindenütt autó foglalja el a lovak helyét. Talán csak a fiakeresek nincsenek megelégedve az új intézménnyel, mert amikor először jelent meg az állomáson az autó, elkekeredve fakadt ki egy osztálytudasos bérkocsis: no ez megint bedőfött öt kocsinak...

— Elpusztult a világ leghíresebb gordonkája. Londonból jelentik: Az a híres Guanericellő, amely Charmiavszki tulajdonában van és amelyet a szakértők kétezer font sterlingre becsültek, szombaton este London egyik vasútállomásán megsemmisült. Podgyással együtt tolókosin vitték a pályaudvaron vastag taládjában, mikor több nehéz bórond rázuhant és összetörte. A híres gordonka 1730-ban készült.

Innen-onnan

— Szárnynélküli repülőgépekkel kísérleteznek Németországban. Berlinből jelentik: A göttingai repülőtechnikai laboratórium rendkívül érdekes kísérleteket folytat a repülőgép szárnyainak kikészítésére, illetőleg rotorhengerekkel való helyettesítésére. Anton Flettner mérnök, aki a rotorhajókat feltalálta, abból az elméleti megfontolásból indult ki, hogy a mai sárkánytipusú repülőgépek szárnyai nem egyebek vízszintesen elhelyezett vitorláknál. Ilyenformán a repülőgép szárnyakat vízszintes rotorhengerekkel helyettesíti a feltaláló. Flettner szerint vízszintes helyzetben körbenforgó henger emelő ereje tíz-tizenkétszer nagyobb a legjobb repülőgép szárnyánál is, ami annyit jelent, hogy egy ugyanolyan motorral felszerelt repülőgép henger-szárnyal tizszer, tizenkétszer akkora súlyt bír szállítani, mint közönséges szárnyal. Ennek következtében nagy terheket is aránylag gyenge motorral és kevés költséggel leszünk képesek légi uton továbbítani a hengerszárnyú „rotor” repülőgépek nem kell sokáig futnia, amíg felszáll s lassan, lebegve szinte egy helyben ereszkedhetik le: kormányzása sok tekintetben könnyebb, mint a mai repülőgépeké, egysúlyát jobban megtartja s a levegő erős háborgásai sem hatnak rá oly mértékben, mint a közönséges repülőgépre. Hogy mindezeket az előnyöket milyen mértékben sikerül a repülőgépeknek megvalósítani s a rotorszárny gyakorlati alkalmazása körül felmerül — s ma még elég jelentékeny — nehézségeket eliminálni, az Flettner további kísérleteitől függ.

— Egy különös karrier. Egy zsidó-hitközségtől — római grófságig. Tagadhatatlanul van egy kis pikantéria a dologban: A hír a következőképp szól: „A szentív alkalmából Rómában rendezett egyházművészeti kiállításon a budapesti „Ecclesia”-vállalat igazgatójának, Riemer Gyulának XI. Pius pápa a Szentír-rend lovagkeresztjét adományozta”. A kitüntetés egyik érdekessége az is, hogy Riemert, hi háboru alatt még igen tekintélyes szerepet töltött be a budapesti izraelita hitközség-nél, de a kommun utáni fehér világban katolikussá lett egész családjával és katolikus kegytárggyarat alapított, szóval ezt a Riemert a timini püspök és váradai kanonok, Lányi József ajánlotta a pápai nuncius személyén keresztül, a nagy és régi katolikusoknak is ritkán kijutó kitüntetésre. A kitüntetéssel utódokra is öröklődő grófi rang jár. Amint tudjuk, legutoljára csak a 90-es években adományozták a lovagkeresztet a magyarországi Sigray grófnak. A pápa személyesen nyitotta át az új grófnak a lovagkeresztet, feleségének pedig a középkeresztet, az alapítványi hölgyek szalagján.

— 13 hónapos esztendő. A népszövetségnek az egységes naptár ügyében kiküldött bizottsága a minap ismét összeült és megállapította az egységes világnaptár alapelveit, amelyek ellen sem a római, sem a görög-katolikus, sem pedig az anglikán egyháznak nincs kifogása. Első sorban arról van szó, hogy a husvétü ünnepet és ezzel együtt Mária mennybemenetelének napját és pünkösödöt ugyanazokra a napokra fikszirozza. A reformnak azonban az a vele, hogy 12 hónap helyett ezentul 13 hónap lenne egy esztendőben és minden hónap 28 napból állana. Miután azonban 13-szor annyi, mint 364, még mindig marad évenként 1, szökőévben pedig 2 fölösleges nap. Ezeket a napokat az új naptárban dátum nélkül hagynák és pihenőnapokként iktatják be, úgy hogy az újévre való átmenet a következő lenne december 27, 28 (pihenőnap, szökőévben kettő), azután január 1, 2, 3. Emellett a számítás mellett minden nap mindig ugyanarra a hétköznapra esnék, aki tehát pénteken született, annak mindig pénteken lenne a születésnapja.

Szerkesztésért felel: TOMÁN SANDOR
Kiadó: „DÉLBÁCSKA” lapkiadóvállalata

— **Eljegyzés.** Bletterer Mariska (Novisad és Rohrbacher Ferenc (Srpski Militics) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Boldog husvétli ünnepeket kíván** vevőinek Novakovics Stavre pékmester Kralja Alexandra 9. 551-1-1

Tavaszi ujdonságok!

SZÖVET, köpeny, kosztüm és ruhához, **SELYEM,** kabát és ruhához, valamint az összes ujdonságok megérkeztek.

Petrović i Drugovi

rőfős divatruházában a „Kék csillag”-hoz Novisad, Kralja Aleksandra ulica 8.

— **Husvét hétfőn este 8 órai kezdettel kerül bemutatásra a Sloboda disztermében a „SZEGET SZEGGEL” című bájos mese-szövési, eredeti népiéletből merített tárgyú, minden ízében humoros 3 felvonásos népszínmű.**

— **Méhésznapár** szerkesztette Görög Ernő, 10 dinár ellenében bérmentve küldi „Vajdasági Méhészeti Lapok” kiadóhivatala Stari-Becej. A lap előfizetői ingyen kapják. 587-1-3

A jégkár elleni biztosítások felvétele rövidesen megkezdődik.

Mindazon kereskedők, tanítók, lelkészek stb., kiknek községükben nagyobb ismeretségi van és akik rövid idő alatt szép mellékkeresetre óhajtanak szert tenni, forduljanak ingyenes instrukciók végett a

„JUGOSLAVIA”

általános biztosító társaság **novisadi** fiókjához, Petra Zrinjskog 36. 625-1

(x) **A Srpska Zadružna Banka** Novisad (Szerb Szövetkezeti Bank rt.) fiatelepét átvették és teljesen újonnan berendezték. Ajánljuk dus választékú raktárunkat úgy **puha** mint **kemény-fűrészanyagban** (tölgy, kőris, dió, cse-resznye, szil, bükk, hárs és gyertyán) **asztalos és épületfában, bogndr-küldőfában, keréktalp-küllő és szőlőkaróban** valamint mindennemű **kemény és puha tüzifában.** Kérjük a n. é. közönséget pontos kiszolgálásunkról és mérsékelt árainkról meggyőződni. Kiváló tisztelettel **Faipar Társaság** (Drvarsko Industrijsko Dr.) Novisad-Palanka-Apatin.)

Szövet és selyem ujdonságokból szükségleteit

ARANICKI S.-nál

szerezheti be a legolcsóbban. Róm. Kath. templom épület

— **A Katholikus Olvasó és Gazdakör** ifjusága f. hó 13-án, husvét hétfőjén mutatja be Folinusz Aurel: „Szeget Szeggel” című három felvonásos népszínművét a Sloboda disztermében. Közönségünknek ez alkalommal nem mindennapi színműben lesz része gyönyörködni. A darab jellegzetes, természetes néphumorral fűszerezett mű, meseje népünk életéből kiragadott bájos kép. Az Olvasókör ifjú műkedvelőinek minden igyekezete azon van, hogy azon művet, amelyben négy évtizeddel ezelőtt a színművészet tüneményes tehetségei: Blaha Lujza, Rákosi Szidi, Kassai, Tihanyi és Solymossy tündököltek, sikeres játékkal tegyék felejthetlenné n. é. közönségünk számára. Kezdeté este 8 órakor. Belépőjegyek Ábrahám János könyvkereskedésében Péter Király utca 30. kaphatók hétfő déli 12 óráig és este 7 óráig a pénztárnál.

Schwarziose Parfüm

30 illatban **dekánként 12 dinárért** kapható **HELLER PARFUMERIE** Novisad, Duna-utca 22. 508-4-30

Piaci árak április 11-én:

Vágómarha la	—	—
Borjú	—	13.—15.—
Sertés	—	13.—15.—
Malac 4—6 hetes	—	500.—800.—
Bárány	—	11.—12.—
Vágott hal	—	50.—
Hal	—	28.—30.—
Hal, apró	—	15.—16.—
Hizott lud	—	26.—28.—
Sovány lud párja	—	170.—200.—
Kacsa párja	—	90.—
Pulyka párja	—	180.—210.—
Csirke	—	65.—80.—
Fojás	—	1.—
Muhar széna	—	1.—
Szalma	—	—40

— **A „Dollár papa”** Gábor Andor 4 felvonásos pénzkomédiája ma, husvét vasárnapján, a Sloboda nagytermében lesz bemutatva Novisad legjobb műkedvelőinek közreműködésével, Nagyfejeő Endre rendezésében. Jegyek elővételben Nagyfejeő kézimunka üzletében, Jevrejska ul. 9 sz. alatt kaphatók.

HIRDETÉSEK

Takács és Klir

gépműhely és fémöntőde
Novisad, Jovan Aranyieva
(Damjanich) u.

8.

Elvállal mindentféle gőzgép, motorjavítást. — Uj szalmarázó, törekrázó tengelyek és fémcsapágyak úgy nyers, mint megmunkált állapotban való elkészítését a legjutányosabb árban. Tanoncok azonnal felvétetnek.

Figyelmeztetés

a Budapesti Nemzetközi Vásárra utazók részére

Tekintettel arra, hogy a szomszédos államokból a budapesti Nemzetközi Kiállításra nagyszámú látogató jelentkezett és máris nagymennyiségű szállodai szoba foglaltatott le, ajánlatos, hogy a vásárra utazni szándékozók lakásról előre gondoskodjanak és e célból a vásárigazolvány lakásszelvényét néhány nappal felutazásuk előtt a budapesti Idegenforgalmi Hivatalhoz — Harisbazar 1. — küldjék be, megjelölve, mely áru szobát kívánnak. Érkezéskor e hivatal közgei az állomásokon fogják fogadni a látogatókat. Szobaárak: 2.50—10 a. K.

Elutazás előtt a vásári igazolvány a vasuti pénztár által okvetlenül lebélyegezendő és az igazolvány és vasutjegy megőrzendő, mert csak ez esetben eszközölhető a visszautazás úgy a jugoszláv, mint a magyar vasutakon ingyenesen. (Odautazásnál teljes menetjegy váltandó.)

Az 50 százalékos vasuti kedvezmény április 13—30. között vehető igénybe. Ezen idő alatt a határ magyar vízum nélkül is átléphető, mely esetben az a vásár területén féláron adatik meg.

Vásárigazolványok az SHS. kereskedelmi és iparkamaráknál, utazási irodákban, a felkért pénzügyintézetknél, a m. kir. követség utlevél osztályánál és a belgradi m. kir. kereskedelmi megbizottnál (Strahinica 43—a) szerezhető be. 642—1

Beck János

papirkereskedése és
könyvkötészete
HOVI SAD, Futaki ut 94.

Állandó nagy választék képeslap ujdonságokban.

Nagy raktár divatos, modern levélpapírokban.

Iskolacikkek, író- és rajzszerek, képeslap albumok, emlékkönyvek a legolcsóbb árakon.

Géparúra berendezett modern könyvkötészet

Apró hirdetések.

FŐZNI TUDÓ mindenféle leány felvétetik. Cím megtudható e lap kiadóhivatalában.

KEVESET használt Schunda gyártmányú 6-os számú CIMBALOM 2000.— dinárért eladó Macák Jánosnál, Kisač, 100.

ELADÓ negyed hold herés föld a Darányi-telepen. Bővebb megtudható Zralova ulica 16. szám. 655—1

Köszönetnyilvánítás

Mindazoknak, kik felejtethetetlen leányunk, illetve testvérünk

MARISKA

elhunyta alkalmával a temetésen megjelentek, valamint virágadományokkal igyekeztek fájalmunkát enyhíteni, ezuton mond hálás köszönetet a gyászoló

Hadadi-család.

Gumbinger Ferencz

Novisad, Darányi-telep. Postafiók 87.

Jól berendezett műhely

mindennemű esztergált-, gyalult- és kazánkovács-munkákra. — Hengerro-vátkolás malmok részére a legprecízebben és jutányosan. 643—1

DOLLÁROKAT

takarít meg, ha

varrógép és kerékpár szükségletét nálam szerzi be. Forduljon bizalommal

IRSAJ JÓZSEF

puskaműves Petrovaradin, Jelasičeva 43. 653 (Fő-utca.) 1—3

FOJT

KALAPFESTŐ
INTÉZET

NOVISAD

Njegoseva (Andrássy)
ulica 9.

A NOVISADI ATHLETIKAI KLUB

1925. évi április 12-én, Husvét vasárnapján este 8 órai kezdettel a Sloboda szálló termében

TÁNCAL EGYBEKÖTÖTT

SZINIELŐADÁST

rendez, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja a Rendező-Bizottság. Színre kerül:

„A DOLLÁR PAPA”
A PÉNZ KOMÉDIÁJA 4 felvonásban
Irtá: Gábor Andor
Rendező: Nagyfejeő Endre.

SZEMÉLYEK:

Koltay János, tanár	— Kovács Mihály
Koltayné, a felesége	— Horváth Böske
Gizi (Koltayék leányai)	— Klippel Ida
Katós	— Kovács Juczi
Dr. Szekeres Jenő, Gizi jegyese	— Paszt Ernő
Hofman Tamás, Koltayék rokona	— Diener Gyula
Kercseligethy Albin, főispán	— Schall Ignátz
Iván, a fia	— Radoszavljevič L.
Bottlik, a Takarékos igazg.	— Skicsák László
Brenner, a Szövetkezet igazg.	— Szimic Lali
Rosenthal, orvos	— Feidl József
Csarada, közjegyző	— Topay Imre
Szenkár, a közjegyző seg.	— Arva Szilárd
Hrabovszky, polgármester	— Hrabovszky Antal
Szalavecz, rendőrkapitány	— Dobsinszky Jenő
Rozál, Koltayék cselédje	— Herbszt Juliska
Czili szobaleány, az Arany Sas hotelben	— Winterfeld Böske
Roth ur, fűszeres	— Reichenberg Pál
Pénzbeszedő	— Gottwald Rájmund
Fűszeres segéd	— Klippel János
Egy hajdu	— Luczianovic Hugó
Tanácsnok	— Klippel János
1. pinczér	— Reichenberg Pál
2. pinczér	— Szűcs Manczi
Csaradáné	— Szakall Mariska
Hrabovszkyne	— Szakall Mariska
Egy tanácsos	—

Muzikusok, cigányok. Vendégek. Vidéki urak. Hölgyek. — Idő: jelenkor. Sűgő: Kinc Erő.

HELYÁRAK:

Páholy 5 személyre D. 200. I. hely 1—100-ig D. 40. II. hely 100—200-ig D. 30. III. hely 200—300-ig D. 20. Erkély 1—20. és 100—200. D. 40. Erkély ülés 20—100. D. 30.

Jegyek elővételben kizárólag Nagyfejeő Endre kézimunka üzletében kaphatók. — Zenét a NAK zenekara szolgáltatja.

Zongorák

és
Pianinok



elsőrangú gyártmány nagy választékban

Truppel Bélánál

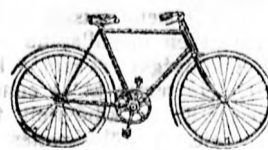
-o- hangszer készítő -o-

Novisad, Dunavska ulica 17.
Željeznička ulica 31. szám.

Nagy raktár mindenféle hangszerekben, gramofonok s gramofon-lemezekben, ugyszintén bel-és külföldi quinttiszta hangokban. Eladás nagyban és kicsinyben.

3ADITÁROKAT ÉS HANGOLÁROKAT ELVÁLLAL

Jung Henrik, Novisad, Žitni trg 19. (Buza-tér)



ajánlja t. vevőközönségének gazdagon felszerelt raktárát, u. m.: új varrógépeket, kerékpárokat, valamint kerékpár gummit és mindenféle alkatrészeket. — Nagy mechanikus műhely, ahol valamennyi e szakmába vágó javítások garanciával elvégeztetnek.

492—1—12

BUTOR tömör keményfa, elsőrangú gyártmány.

Versenyen kívüli árak: Nagyban s kicsinyben.

Teljes hálószoba berendezés la keményfából 4400.— D-től feljebb

„ ebédli „ divatos 12.000.— „ „

„ konyhaberendezés fehérén lakkozott 1950.— „ „

Nagy választék minden fajta butorokban. 188

„DOMUS“ butorgyári BERNAT PESING
MITROVICA lerakat NOVISAD

Planička u. 9—11. sz.

Željeznička utca 105—107.

Olcsó vásárlási alkalom

„A gólyánál“



Tisztelettel értesitem b. vevőimet, hogy Párisból nagy mennyiségű, legújabb, **eddig még nem látott**, női ruhákhoz szükséges, anyagot hoztam.

Azonkívül hoztam, dus választékban:

különféle selymet:

Jöjjön és győződiék

meg arról,

hogy mily olcsó

a jó árú

„A gólyánál“



Crep de Chine

Crep Saten

Sarmesz

Papillon

„Feilla“

Broche Cristalin

Marochen stb.

**Eladási ár minden színben 80" – dinártól felfelé. Koverkot és szövetek, a legújabb divat szerint, kosztümekek és ruhák-
nak. Különösen figyelmeztetem a n. é. közönséget **olcsó férfi szöveimre.****

**Igen ajánlom t. vevőimnek, hogy, vásárlás előtt, tekintsék meg rak-
táromon lévő áruimat és megfognak **győződni az olcsóságról és állításaim
valodiságáról.****

DIVAT KÉZMŰÁRU KERESKEDÉS

Luka L. Maletić „A gólyához“

NOVI SAD, KRALJA PETRA UL. 25.

— Ön csodálkozik azon, hogy az üzlete nem megy úgy, ahogyan Ön kívánja?!

Nem is fog jobban menni

mindaddig, míg vevőit személyesen meg nem látogatja; erre a célra pedig legalkalmasabb a

Ford autó,

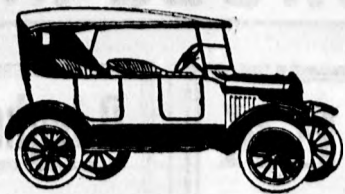
mellyel időt, pénzt és fáradságot takarít.

Mielőtt FORD AUTÓT vagy FORDSON-TRAKTORT venne, forduljon saját érdekében a LINKOLN FORD-FORDSON autorizált képviselőhöz

Novisad, Duna-ucca

Ing. C. O. Križan

Petrovci (Bácska.)



Gazdák!

hiába kinezátok az állataitokat a szántásnál, egyszerű ekével soha nem lehet olyan mélyen szántani, mint

„Fordson-Traktor“-ral.

A Fordson-Traktorral szántott földek 50%-al jobban termelnek, emellett még cséplőgép, malom, fűrész stb. hajtására is alkalmas. 645-1-2

Minden méretű és minőségű **SZÖNYEGEK** gazdagon felszerelt raktára: **Hemler Péter Utódainál, Novisad.**

Összecsukható kertiszékek kaphatók és egyéb polgári butorok **Lenkey asztalosnál, Novisad** Uspzenszka u. 12. szám. 558-1-8

Keresek megvételre egy 1 1/2—2 HP. váltóáramu használt **MOTORT** Cim: „**ÁDÁM**“ hirdető irodában Trg Oslobodjenje 1. (Krón-féle ház, emelet jobboldali folyosó, utolsó ajtó.) 608-1-2

Kereskedők és iparosok figyelmébe ajánljuk a Wieni és Budapesti Hitelezői Védegylettel, mint egyeztető, több éven át folytatott eredményes munkálkodás után 610 megnyílt 1-6 **Kereskedelmi Egyeztető Irodát.** **Vilim Földes** Novisad, Željznica ul. 70.

Olcsó bor. Fehér bor literje **Din. 12.**—, vörös bor literje **Din. 11.**—ért kapható Novisad, Jovan Aranyieva (Damjanich) u. 19. — **Szatmari Lajos.** 648-1-3

Novisadi íónévű cipészüzlet feltárral együtt kedvező feltételek mellett eladó. Megfelelő vevő hiányában egy jó munkást 10—15.000 dinár tőkével társként is felvétetik. Bővebbet **Schmolka hirdetőjében** Novisad, Futoski put 2. sz. 649-1-2

Uj villában 2 különbejáratu csinosan **butorozott szoba** kiadó. — Cim: Sarajevska ulica 7. sz.

A husvéti ünnepekre Torta, Fagylalt- különlegességeket, hideg tálak, diszített halakra rendeléseket elfogadunk. **WAGNER cukrászat és étterem.**

A mi jelszavunk: Kevés haszon - nagy forgalom

Monašević és Stanišić női és férfi divatáru kereskedés.

Legolcsóbb árak!

Legolcsóbb árak!

Megkaptuk a tavaszi és nyári szezonra nagy választékban a férfi és gyermek **kalapokat**, különféle gyermeksapkákat, **férfi ingeket** fehérben és színesben, **alsónadrágokat**, **gallérokat**, **nyakkendőket** és **harisnyákat**. Továbbá kész női **ruhák** és **bluzok** kötött selyemből, **kombinék** és mindenféle női **fehérnemű**. Női és gyermek **harisnyák** nagy választékban különféle árakban. **Keztyűk**, **esernyők** és **napernyők** valamint az összes e szakmába vágó cikkek. Ajánljuk helybeli és vidéki vevőinknek, hogy mielőtt a fenti cikkekben szükségletét fedezné, tekintse meg okvetlen saját érdekében árukészletünket vételkényszer nélkül és győződjön meg olcsó árainkról. 634-1-6

A mi jelszavunk: Kevés haszon - nagy forgalom

Kovács és Társa

okleveles gépészmérnök

szivattyu-, motor-, gépgyár- és vasöntőde — Tudakozódó iroda Gyártótelep: **Futaki kapu NOVISAD Zseljeznicka ulica 84.**

Végzünk üzemfelfúvógázlást és indikálást a teljesítés és a gazdaságosság növelésére. **Be vagyunk rendezve nagyergőgépek**, különösen Diesel-motorok teljes gyári javítására. **Végzünk hengerfúrasokat** tökéletes kivitelben saját szabadalmazott hengerfúróinkkal. **Fráseljük az összes fogas-, kup-, csavar- és csigakerekeket.** **Gyártunk saját szabadalmunk szerint hengerfúrógépet, „Torpedo“ csavardugattyus szivattyúkat** 30-tól 30.000 liter percenkénti szállító képességgel, 9 m. szivó és 400 m. nyomómagassággal. **Gyártunk alacsony és magas nyomású légkompressorokat.** **Gyártunk komplett amoniakos hűtő és jéggyár berendezéseket.** **Be vagyunk rendezve 4 m. átmérős kerek megmunkálására 5000 kg. súlyig.** **Roválkolunk és csiszolunk hengereket** malmok részére teljes szakszerűséggel. **Modern modellszerkesztőirodánk és modell asztalos műhelyünk teljes szakszerűséggel gyárt modelleket** rajz és géprajzok után. **Compressor nélküli Diesel motorok gyártásához, mely motor Németországban is szabadalmaztatott, feltétlen tőkeerős társat keresünk.** 633-1-2

MEGHIVÓ.

A Novisadi Katolikus Olvasó- és Gazdakör

1925. évi április hó 13-án, Husvét hétfőn ujonnan épült nagyterme költségeinek javára a „Szloboda“ szálló nagytermében táncsal egybekötött

szinielőadást

rendez, melyre a nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség.

Ez alkalommal szinre kerül:

SZEGET SZEGGEL!

Follinus Aurél háromfelvonásos énekes népszínműve.

SZEMÉLYEK:

- | | | | |
|--------------------------|-----------------|---|--------------------|
| Virág János bíró | — | — | Klaczek Nándor |
| Órzsé | } gyermekei | — | Juhász Mariska |
| Misi | | — | Szilák Ferencz |
| Kanalas, gazdag paraszt | — | — | Vancsik Ferencz |
| Trézi, felesége | — | — | Mazány Magda |
| Fehér Balázs | — | — | Svraka János |
| Hajnal István, harangozó | — | — | Juhász Sándor |
| Csergő Ilus | — | — | Mazány Juliska |
| Hiripi Dini, borbély | — | — | Czuczity Szvetozár |
| A jegyző | — | — | Gausz János |
| A kántor | — | — | Schimeticz Béla |
| A kovács | — | — | Pénzes István |
| Kisbíró | — | — | Lepár András |
| Hékás Péter | — | — | Garay József |
| Hékás Pál | — | — | Majer János |
| Julis | } parasztlányok | — | Buzgó Teréz |
| Panni | | — | Latyák Mariska |
| Pista | } parasztlányok | — | Andricsek János |
| Ferkó | | — | Mergl Ferencz |

Nép. — Történik: Vakaróson.

Kezdeté este 8 órakor.

HELYÁRAK: Páholy 200.— dinár; első hely 40.— dinár; második hely 25.— dinár; harmadik hely 15.— dinár; erkély ülés 1—15. és 106—126. számok 40 dinár; erkélyülés 16—107. számok 30.— dinár; állóhely 10.— dinár

Jegyek elővételben: Ábrahám János ur könyvkereskedésében.

Leszállított árak!

Van szerencsénk a nagyérdemű közönséget tisztelettel értesíteni, hogy üzletünket reorganizáljuk és e célból

Leszállított árak!

mélyen leszállított áron eladásra bocsájtjuk az összes raktárunkon lévő árut

és ajánljuk t. vevőinknek saját érdekében, hogy mielőtt bárhol vásárolna, raktárunkat megtekinteni szivesek legyenek. Ez alkalommal meg fognak győződni arról, hogy versenyen kívüli árainkkal sok pénzt megtakaríthatnak. A reorganizálás miatt **nagyban (En Gross)** és **kicsinyben (En detail)** árusítunk. Összes áruink a leghíresebb külföldi gyárak gyártmányai és ezért senki el ne mulassza az alkalmat, hogy elsőrendű áruimból szükségletét nálunk fedezze. — Kiváló tisztelettel 408-4-10

Monašević, Lazić és Čurčić, Novisad

Pašiteva (Szücs) utca 23.

Fiók: „Majuracnál“ Pašiteva (Szücs) utca 9.

Schmolka hirdetőiroda hirdetései Novisad

GUMIKÖPENYEK

WEINFELD NOVISAD.

JEVREJSKA UL. 3.



Beogradi Asphalt és Kátrány Vegyitermékek Gyára, Beograd Vuka Karadžića 6.
Sürgőnycim: Grozit. Telefonszám: 27-20.

Gyártmányaink:

Asphalt- és kátrányfedéllemez, asphalt szigetelőlemez, kőszénkátrány, facement, karbolineum, kőszénkátrányszurok, fedél-lakk, bitumen, asphalt mastix, stb.

Képviselő és lerakat:

Gerő Imre, Novi Sad,
Mali Liman — Telefonszám: 311.

IDEAL!

Uj! Párisi női divat kalapszalonn! Uj!

A n. é. hölgyek becses figyelmébe! Csekély üzemből folytán verseny nélküli árak. Elsőrendű szakmunka. A legkényesebb izlésnek is megfelelő. Tanuló leány felvétetik.

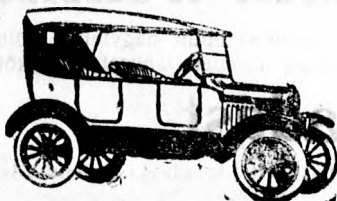
FIŠER-né, Futoški put 77.
607 (Lövölde épületben. 1-3

1 Itala 6 üléses 30 H. P.

Luxus-Autó

jutányos áron eladó

Kiszácsi-utca 19. 621



FORDSON-TRAKTOROK

FORD AUTOK

OLIVER valamint NÉGYVASU

150. cm. munkaszélességű KÖNNYŰ EKÉK

AUTÓALKATRÉSZEK, MICHELIN PNEUK, MÁV. CSÉPLŐSZEKRENYEK, LEGJOBB GYÁRTMÁNYU MEZŐGAZDASÁGI GÉPEK, MANILLA ZSINEG varrógépek, kerékpárok azonnali szállításra állandóan mérsékelt napi árakon kaphatók:

Löbl Samu és fia, Palánka

Autorizált Fordson, Ford Lincoln, képviselő.
Telefon 32. Távirat: Löbl, Palánka — Autogarage
Benzin állomás — Olaj állomás — Soffeur tanfolyam.

BUTOR:

hálószoba, ebédlő és irodaberendezést elad, amíg a készlet tart, mélyen leszállított árak mellett, a gyár átalakítása miatt, nagyban és kicsinyben, a legegyszerűbb, a legfinomabb elsőrendű kivitelben.

ATLAS D. D. BUTOR- ÉS FAÁRUGYÁR, NOVISAD

640 1-1

Fizetési megkönnyítés.

Villanyerőre berendezett

Zsák és Ponyvagyártás!

Amerikai MANILLA kévekötözőfonál

legolcsóbban

1-1 624

SCHOSSBERGER i HERED cégnél

NOVISAD, FUTOSKI PUT 13.

TELEFON: 531.

TÁVIRAT: HESSIAN.

A legkedvezőbb alkalom mindenki részére

Nagy választékban megérkeztek az összes nyári és tavaszi szezoncikk, u. m.: Férfi és női szövet, vászon, zefir, féldelén, kreton stb. A legjobb gyártmányok. Legolcsóbb árak. Jöjjön és győződjön meg róla! 583-1-2

Mijatov és Janković

Az „Arany rózsához“ Novisad, Pašičeva ul. 13.

Ha bármilyen fára szüksége van

(u. m. tűzifa, épületfa, mindenféle keményfa, fenyőfa, deszka, lécs, gömbfa, fűrészelt és faragott fa stb.) s azt jól és olcsón akarja fedezni, úgy forduljon a

623-1-2



D. D. Za Eksploataciju Drva cég fiókjához, Novisad

A Strand mellett. — Telefon szám: 455. — Kicsinyben! — Nagyban!

Opće akcionarsko društvo za gradnju i promet građevnim materijalom,

azelőtt HEIMAN JÓZSEF, Zemun

BEOGRAD

Kralja Petra 18.

Telefon: 24-14.

Építési anyagok eladása, u. m.:

Épületfa, mindenféle téglák és tetőcserép, saját téglagyárból. „Kamenit“ fedőpala, Stukatur alabaszter és modelgipsz, saját gyártmányú vasgerenda, betonvas, kőagyagcsövek, gipszfigurák, cserépkályhák, takarék tűzhelyek, egészségügyi berendezések, samott-tégla, samott-liszt.

Kérjen árajánlatot.

Heiman & Höfler

famegmunkáló gyára

Zemun, iroda Beograd,

Kralja Petra ul. 18. Telefon 24-14.

Géperőre berendezett asztalosáru gyár. Épületasztalos munkák, valamint butorgyártás. Hajófenékgyártás stb. Lakatosüzem, amely készít mindenféle építkezéshez szükséges munkát.

Kérjen árajánlatot.

553-1-2